

ГЛАС

ЛИСТ РЕПУБЛИЧКОГ
ФОНДА ЗА ПЕНЗИЈСКО
И ИНВАЛИДСКО
ОСИГУРАЊЕ

ОСИГУРАНИКА

ТЕМА БРОЈА: Раст изворних прихода Фонда ПИО омогућава и све више средстава за друштвени стандард корисника пензија. Захваљујући томе ове године ће неки од видова друштвеног стандарда моћи да користи више од 105.000 пензионера, рекао је директор Фонда ПИО Реља Огњеновић

КОНТАКТ ЦЕНТАР

Радним данима
8-15h

0700/017-017
по цени локалног позива

011/3060-680
за позиве са мобилног
телефона и из иностранства

ТРЕЋИНА КОРИСНИКА ВЕЋ У БАЊАМА

ИЗДАВАЧ: Републички
фонд за пензијско
и инвалидско осигурање

ДИРЕКТОР:

Реља Огњеновић

РЕДАКЦИЈА:

Милена Јовановић
Париска бр. 9,
11000 Београд,
011/2030-742
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:

011/2030-743
011/2030-744

ШТАМПА:

Штампарија
ЈП „Службени гласник“
Београд

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2030-743

НАСЛОВНА СТРАНА:

Милорад Дрча

Рукописи и фотографије
се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika

Незаменљив ресурс

Почетком јула свет је опоменула вест да би авганистански Кабул могао да постане први главни град на планети који ће потпуно остати без воде. „Кривци“ за то су евидентирани: климатске промене, брзи раст становништва и лоше управљање. Према недавној студији хуманитарне организације Mercy Corps, ниво подземних вода у авганистанској престоници опao је за чак 30 метара у последњој деценији, док је готово половина градских бунара – главних извора питке воде за становнике – пресушила.

Број становника Кабула порастао је са око два милиона у 2000. години на више од шест милиона у 2025, а потрошња воде је скоро двоструко виша од одрживог нивоa. Многи делови града већ су остали без воде, па становници зависе од ограничених количина воде коју купују од цистерни. Уједињене нације су упозориле да би, без хитних мера, подземне воде у Кабулу могле бити исцрпљене до 2030. године.

Ово упозорење вратило је у фокус воду као центар климатске кризе и умножило апеле за спас екосистема који снабдевају свежеом водом. Глобална комисија за економију воде, основана 2022. године како би редефинисала начин на који вреднујемо и управљамо водом, у октобру прошле године објавила је свој извештај „Економија воде: Вредновање хидролошког циклуса као глобалног заједничког добра“. У закључцима ове досад највеће глобалне студије која испитује аспекте кризе воде наводи се да више од две милијарде људи на свету нема приступ безбедној води за пиће, а 3,6 милијарди људи, односно 44 одсто целокупног становништва планете, нема приступ безбедним санитарним условима. Очекује се да ће до краја ове деценије потражња за слатком водом

премашати њену залиху за 40 процената. Без адекватне акције, до средине века проблеми са водом ће смањити глобални БДП за око осам одсто, док ће се сиромашне земље суочити са губитком од чак 15 процената.

Према подацима УНИЦЕФ-а, скоро две трећине светске популације доживљава озбиљну несташицу воде најмање један месец сваке године. Око 700 милиона људи би могло бити расељено због интензивне несташице воде до 2030, а до 2040. године скоро свако четврто дете широм света живеће у подручјима са изузетно високим стресом од воде. Први пут у људској историји, хидролошки циклус је ван равнотеже, што поткопава праведну и одрживу будућност за све.

И стручњаци Уједињених нација очекују да ће се ови бројеви повећавати, погоршани климатским променама и растом становништва. Они подсећају да су током протеклих двадесет година залихе воде на копну – укључујући влажност земљишта, снег и лед – опадале брзином од једног центиметра годишње. Мање од три одсто воде на Земљи је употребљиво и доступно слатководним ресурсима, а климатске промене не утичу добро на те залихе. Чак и у земљама са адекватним водним ресурсима, несташица воде није неуобичајена.

Глобална криза воде угрожава и половину светске производње хране у наредних 25 година. Истовремено, потражња за водом расте због брзог раста становништва, урбанизације и све већих потреба низа индустријских сектора.

Шта се може (и мора) учинити? Пројекције Уједињених нација предвиђају да би, за почетак, ограничавање глобалног загревања на 1,5°C преполовило удео светске популације за коју се очекује да ће патити од несташице воде.

Људски живот и читав живи свет зависи од воде, али она до сада није препозната као незаменљив ресурс какав јесте. Аутори извештаја Глобалне комисије позивају на преиспитивање начина на који се вода посматра – не као бескрајно обновљив ресурс, већ као глобално заједничко добро, са заједничким договором како би се осигурала заштита извора и стварање „циркуларне економије“ за воду у којој се она поново користи.

Истина је, ипак, да, поред стратешких одлука на високом нивоу, и сваки појединац мора бити део решења. Без великих одрицања јер срећом постоје многе једноставне ствари које можемо уврстити у своју рутину једном кад постанемо свесни да се чиста вода не подразумева.

М. Јовановић

РАСТ ПРИХОДА ФОНДА – БОЉИ ДРУШТВЕНИ СТАНДАРД ПЕНЗИОНЕРА

Трећина корисника већ у бањама

Коментаришући финансијску структуру Републичког фонда ПИО и резултате остварене од почетка године, директор Фонда Реља Огњеновић рекао је да се добар тренд повећања учешћа изворних прихода у односу на дотације наставља и да то јесте разлог да будемо задовољни, и разлог да се осећају сигурно и спокојно не само корисници пензија, већ сви грађани Србије.

– Најконкретнији показатељ успешног пословања Фонда, али и политике Владе Републике Србије, политике отварања нових радних места, јесте континуитет добре наплате доприноса. Од почетка године, закључно са 28. јулом, уплаћени доприноси виши су од планираних за 18,53 милијарде динара, односно за 3,60 одсто. Ако поредимо са прошлом годином, напредак је још очигледнији: доприноси уплаћени у периоду 1. јануар – 28. јул 2025. виши су од доприноса остварених у истом периоду претходне године за 66,35 милијарди динара, односно

Реља Огњеновић, директор Републичког фонда ПИО

за 14,23 процента – рекао је директор Фонда ПИО.

Захваљујући расту изворних прихода одваја се и све више средстава за друштвени стандард корисника пензија. На рехабилитацију у бањама о трошку Фонда по огласу из 2025. године упућено је више од 22.000 пензионера, што је максималан број колико дозвољавају бањски капацитети.

– Подсећам да смо у овој години за наше кориснике издвојили 1,4 милијарде динара за унапређење друштвеног

стандарда, што је највише до сада. Бесплатну рехабилитацију у бањама Србије до краја јуна већ је искористила скоро трећина корисника који су остварили то право у овој години, а завршена је и подела пакета солидарне помоћи пензионерима са најнижим примањима. Ове године подељено је 85.000 пакета, што је за 20.000 више него у прошлој години, а ако узмемо у обзир организовање спортско-културних и других активности, неке од видова друштвеног

Позитиван извешај ДРИ

Један од најважнијих показатеља доброг финансијског пословања и транспарентности у раду РФ ПИО је позитиван извешај Државне ревизорске институције, највишег органа ревизије јавних средстава у Републици Србији.

Већ четврту годину заредом Државна ревизорска институција, након ревизије Завршног рачуна Републичког фонда ПИО, даје мишљење да су сви финансијски извештаји припремљени по свим материјално значајним питањима у складу са Законом о буџетском систему и осталим прописима који се односе на финансијско пословање корисника буџетских средстава, корисника организација за обавезно социјално осигурање и буџетских фондова.

У извештају који је Државна ревизорска институција дала за 2024. годину нису дате препоруке за даље поступање.

Ј. Т.

стандарда моћи ће да користи више од 105.000 пензионера. Све то је могуће захваљујући добрим приходима Фонда ПИО – истакао је директор Реља Огњеновић.

М. Јовановић

ЕЛЕКТРОНСКИ СЕРВИСИ РЕПУБЛИЧКОГ ФОНДА ПИО

Брже и лакше до информација и остваривања права

У време дигитализације и развоја вештачке интелигенције, један од најважнијих изазова јавне управе јесте да грађанима на једноставан и приступачан начин приближи своје услуге. Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање последњих година континуирано ради на развоју и модернизацији електронских сервиса са циљем да важне информације и права буду доступни „на клик“, као и да се смањи потреба за долазком странака у организационе јединице Фонда.

Зоран Ружић, заменик директора Сектора за ИТ у Дирекцији Фонда ПИО

Први електронски сервис Фонда постављен је на званичном интернет сајту www.pio.rs још 2010. године. Од тада су поједини сервиси технич-

ки превазиђени и замењени новим, модернијим и функционалнијим, прилагођеним савременим технолошким стандардима и потребама осигураника.

О тренутно најзначајнијим и најчешће коришћеним електронским сервисима Фонда разговарали смо са Зораном Ружићем, замеником директора Сектора за информационе технологије у Дирекцији Фонда ПИО.

Мој стаж и пензија

Како објашњава Зоран Ружић, сервис Мој стаж и пензија намењен је свим осигураницима

који су обавезно осигурани у систему Фонда.

– Подаци се преузимају из матичне евиденције осигураника и обухватају историјске податке о пензијском стажу, укупан евидентирани стаж, као и информативну пројекцију будуће пензије на основу тренутно доступних података и одређених параметара. Важно је напоменути да пројекција представља искључиво информативни износ. Коначан и законски обавезујући износ пензије утврђује се решењем у поступку остваривања права

по поднетом захтеву – наглашава Ружић и додаје да пројекција може одступати од коначног износа услед више фактора, укључујући евентуалне измене законске регулативе, промене висине доприноса, варијације просечних зарада, дужину стажа и друге.

е-Калкулатор

Када је реч о е-Калкулатору, заменик директора Сектора за информационе технологије наводи да овај сервис омогућава израду прецизније пројекције износа пензије, али је

1.090.000+

пута коришћене
електронске услуге
Фонда у 2024.

намењен искључиво осигураницима који право на пензију стичу у години у којој се прорачун врши. Иако је реч о напреднијем сервису, како наглашава наш саговорник, израчунати износ је и даље искључиво информативног карактера, а коначни износ пензије утврђује се решењем након покретања поступка.

Начин приступа сервисима Мој стаж и пензија и е-Калкулатор

За коришћење електронских сервиса Фонда ПИО, неопходно је испунити одређене техничке предуслове који су потребни за приступ.

Према речима Зорана Ружића, приступ сервисима Мој стаж и пензија и е-Калкулатор могућ је искључиво путем Портала за електронску идентификацију (еИД). Неопходно је да корисник има отворен налог на Порталу еИД и да се пријави на један од два начина. Први начин је пријава путем мобилне апликације ConsentID, која је доступна бесплатно свим грађанима Републике Србије. За њено коришћење није потре-

бан читач за личне карте нити додатни софтвер. Корисници апликацију ConsentID могу преузети из Google Play продавнице или App Store-a. Након инсталације, апликацију је потребно активирати уз помоћ параметара или QR кода који се бесплатно добијају уз важећи лични документ на шалтерима пошта, општина или банака.

Друга могућност пријаве је квалификованим електронским сертификатом, који се бесплатно може добити уз личну карту са чипом издату од стране Министарства унутрашњих послова, односно уз накнаду код других сертификационих тела (Пошта Србије, Привредна комора Србије и др.). У овом случају је неопходно да корисник на рачунару има инсталиран софтвер одговарајућег сертификационог тела, као и да поседује читач за личне карте.

е-Шалтер

Сервис е-Шалтер грађанима омогућава електронско подно-

Најкоришћенији е-сервиси РФ ПИО

Мој стаж и пензија – омогућава увид у евидентирани пензијски стаж и укупан стаж регистрован у матичној евиденцији осигураника, као и информативну пројекцију будућег износа пензије на основу унетих параметара.

е-Калкулатор – намењен осигураницима у години у којој стичу услове за остваривање права на пензију, чиме обезбеђује прецизнију информативну пројекцију износа пензије у односу на претходни сервис.

е-Шалтер – омогућава подношење захтева за остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања, као и захтева за издавање уверења и потврда, у електронском облику, без потребе за доласком у организационе јединице Фонда.

шење захтева за остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања, као и подношење захтева за издавање уверења и потврда.

– Коришћењем е-Шалтера захтеви се попуњавају електронским путем, на рачунару или телефону, а потписују се помоћу квалификованог електронског сертификата, уколико га корисник поседује, јер електронски потписан захтев има исту правну снагу као својеруч-

2.400.000+

страница прегледано на
сајту Фонда у току 2024.
године

Статистички подаци о коришћењу електронских услуга

Према подацима Фонда за 2024. годину, електронске услуге су коришћене више од 1.090.000 пута. Поред наведених сервиса, грађани најчешће користе:

- сервис Увид у податке матичне евиденције за осигуранике (уз ПИН код),
- веб-калкулатор Када у пензију?,
- е-услуге и апликације у вези са Пензионерском картицом нове генерације.

У истом периоду, на сајту Фонда прегледано је више од 2,4 милиона страница, при чему је, након насловне, најпосећенија била страница е-Калкулатор, а затим рубрика Старосна пензија.

но потписан папирни документ – појашњава Зоран Ружић.

Међутим, у случају да корисник не поседује квалификовани електронски сертификат, захтев је могуће поднети електронски уз скениран потпис и личну карту, али је у том случају подносилац у обавези да се једном појави у организационој јединици Фонда ради идентификације.

Весна Кадих Станковић

НОВЧАНЕ НАКНАДЕ У СИСТЕМУ ПЕНЗИЈСКОГ И ИНВАЛИДСКОГ ОСИГУРАЊА

Важан вид подршке и заштите

Право на пензију представља суштину пензијског и инвалидског осигурања. Било да се ради о старосној, инвалидској или породичној пензији, основна сврха пензије је обезбеђивање финансијске сигурности корисницима у ситуацијама када, услед старости, инвалидности или смрти члана породице нису у могућности да сами обезбеде средства за живот. Поред пензија, Закон о пензијском и инвалидском осигурању предвиђа и друга права – пре свега новчане накнаде за телесно оштећење и за помоћ и негу другог лица. Ове накнаде могу се користити независно од тога да ли лице прима плату, самостално обавља делатност, бави се пољопривредом или већ користи пензију. Такође, ове две накнаде се међусобно не искључују – могу се примати истовремено. Поред наведених, постоји и трећа врста новчане подршке – накнада трошкова сахране, која се исплаћује након смрти корисника пензије и то лицу које је сносило трошкове. Сва ова права остварују се у складу са законом, уз поштовање прецизно дефинисаних услова. У наставку објашњавамо на који начин може да се оствари право на новчану накнаду и који су услови за стицање права.

Накнада за телесно оштећење

Ова врста новчане подршке намењена је лицима која су, услед професионалне болести или повреде на раду, претрпела значајно оштећење тела, било да је у питању губитак дела тела или поремећена функција појединих органа. Право на ову накнаду имају како осигураници, тако и пензионери. Поступак почиње подношењем захтева Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање, уз приложу документацију. Уколико је у питању повреда на раду, прила-

же се и извештај здравственог осигурања. Затим се лице упућује на вештачење, где лекар вештак утврђује постојање, узрок и степен телесног оштећења.

Ако се утврди да је оштећење последица професионалне болести или повреде на раду, доноси се решење о признавању права на накнаду. Висина накнаде зависи од степена оштећења: за 100 одсто телесног оштећења, месечни износ накнаде тренутно износи 13.821,10 динара. Уколико је степен нижи и износ је сразмерно мањи – на пример, за 70 одсто оштећења (IV степен), накнада износи 9.674,77 динара, а за најнижи признати степен од 30 одсто (VIII степен), кориснику припада 4.146,33 динара месечно.

У случају да је оштећење настало ван радног односа – на пример, услед обичне болести или повреде у слободно време, ван рада – захтев за новчану накнаду се одбија. Ипак, проценат оштећења се утврђује и та чињеница може бити од користи у друге сврхе. Тако, на пример, особе са 100 одсто телесног оштећења имају право на повраћај ПДВ-а при увозу аутомобила или на разне попусте за јавне услуге, трошкове кабловске телевизије, паркирања или путарине. Те бенефиције нису регулисане Законом о ПИО, али их често пружају јавне установе или комерцијалне компаније. Удружења особа са инвалидитетом најчешће помажу члановима да се информишу о овим погодностима, а доступни попусти и услуге могу да се раз-

ликују у зависности од локалне самоуправе.

Накнада за помоћ и негу другог лица

Право на ову накнаду имају лица којима је због здравственог стања, односно природе и тежине повреде или болести потребна свакодневна помоћ друге особе ради задовољавања основних животних потреба. У ову категорију најчешће спадају тешко покретне или непокретне особе, слепа лица, они који не могу сами да се хране, облаче или крећу, као и особе са деменцијом и хронично оболели на дијализи. Захтев за остваривање овог права такође се подноси Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање, уз обавезну медицинску документацију. Након вештачења, лекарска комисија доноси одлуку о томе да ли лице испуњава услове. Ако се право призна, корисник ће примати износ од 33.171,53 динара месечно. Ово је износ месечне накнаде за помоћ и негу другог лица који важи у време писања овог чланка. Важно је напоменути да право на ову накнаду не зависи од тога да ли је лице у радном односу или у пензији. Право могу да остваре и лица ван система осигурања, односно лица која нису корисници пензије, нити су у време подношења захтева осигураници било које категорије. У таквим случајевима захтев се подноси Центру за социјални рад, а не Фонду ПИО.

Одређене категорије лица имају право и на увећану накнаду за помоћ и негу. То су особе са телесним оштећењем од 100 одсто по једном основу или најмање 70 одсто по два основа, као и они са трајним неуролошким или психичким поремећајима. О увећању накнаде одлучује Центар за социјални рад.

Уколико се процени да је могуће побољшање здравственог стања, у решењу се наводи обавеза контролног прегледа.

Он се заказује службеним путем и корисник не мора сам да подноси нови захтев, већ ће писаним путем бити обавештен о заказаном прегледу.

Као и код других накнада, од кључне је важности да се уз захтев приложи исправна и потпуна медицинска документација. Заинтересовано лице треба прво да се обрати свом изабраном лекару који процењује да ли постоји основ за подношење захтева и припрема потребне извештаје. Ипак, коначну реч даје лекарска комисија, чије мишљење може бити различито од мишљења изабраног лекара.

Накнада за погребне трошкове

Законом је прописана и новчана накнада која се исплаћује лицу које је сносило трошкове сахране преминулог корисника пензије. Да би ово право било признато, потребно је поднети захтев уз доказе о трошковима, а то су углавном рачуни за погребну опрему. Такође се уз захтев прилаже и податак о банковном рачуну на који ће се извршити исплата. Лице које подноси захтев не мора да буде осигураник нити корисник пензије код РФ ПИО.

Накнада у 2025. години износи 76.369 динара, без обзира на стварну висину трошкова. Пун износ се исплаћује чак и ако су стварни трошкови били мањи. Право се односи на све категорије пензионера, без обзира на висину њихове пензије или дужину стажа.

Коришћење новчаних накнада

Једна важна напомена односи се на кориснике који се током трајања права преселе у иностранство. У тим случајевима, неопходно је пријавити промену адресе Републичком фонду ПИО, као и проверити да ли у новој земљи пребивалишта могу да наставе да користе

остварену накнаду. У многим случајевима, билатерални споразуми о социјалном осигурању не предвиђају исплату ових накнада ван граница земље у којој је право признато па о томе треба водити рачуна.

Исплата новчане накнаде за помоћ и негу другог лица врши се и корисницима који су смештени у геронтолошки центар или дом за негу старијих лица. У таквом случају могуће је обратити и да се исплата врши на рачун установе, како би се на тај начин делимично или потпуно плаћали трошкови смештаја.

Код накнаде трошкова сахране, уколико постоје одговарајуће индикације, додатно се прове-

рава да ли је у иностранству већ исплаћена слична помоћ.

Све новчане накнаде у оквиру система пензијског и инвалидског осигурања представљају важан вид подршке и заштите лица у ситуацијама када им је најпотребнија. Њихова висина није повезана са зарадама или пензијама корисника, већ је утврђена законом и иста је за све који испуњавају услове. Право на ове накнаде подразумева подношење захтева уз адекватну документацију. Из тог разлога, важно је да се заинтересована лица правилно информишу. Ова права свакако могу значајно да унапреде квалитет живота грађана који их користе.

Мирослав Мирић

НОВИ ПЕНЗИЈСКИ ЗАКОН У ХРВАТскоЈ

Од 1. јула новине за кориснике хрватских пензија

Нови Закон о мировинском осигурању у Републици Хрватској ступио је на снагу 1. јула ове године, с тим што ће неке одредбе овог закона почети да се примењују 1. јануара 2026.

Одредбама новог пензијског закона у Хрватској, поред осталог, измењена је формула за усклађивање пензија. Стопа усклађивања пензија утврђује се као збир стопе промене индекса потрошачких цена и индекса раста плата у односу 85:15, према повољнијем индексу.

Такође, додатни стаж за свако рођено/усвојено дете повећан је са садашњих шест на 12 месеци, а као новину закон прописује да се додатни стаж

додаје пензијском стажу за одређивање пензије и за традиционалне и за сродничке хранитеље који пружају хранитељске услуге дуже од десет година.

Минимална пензија је повећана са садашњих 103 на 106 процената тренутне вредности пензије, а новим законом је такође уведен годишњи додаток пензији, и то за све кориснике, без обзира на висину пензије. Износ овог додатка утврђује се према пуним годинама пензијског стажа за обрачун износа пензије, а за кориснике чија се пензија утврђује без узимања у обзир пензијског стажа, утврђен је минимални период од 15 година за утврђивање годишњег

дodatка. Исплата овог додатка вршиће се у децембру.

Новим Законом о мировинском осигурању редефинисан је бонус за каснији одлазак у пензију тако што се осигуранику који први пут стиче право на старосну пензију након навршених година за стицање права прописује повећање почетног фактора за 0,45 одсто месечно за сваки месец након навршених година живота прописаних за стицање тог права, док се укида услов о навршених 35 година стажа и ограничење максималног повећања од 27 процената, односно пет година.

Од 1. јануара 2026. године, између осталог, биће укинута

такозвани пенали за одлазак у превремену старосну пензију, и то од првог дана наредног месеца у којем корисник пензије наврши 70 година живота. За кориснике чија се пензија утврђује применом почетног фактора мањег од 1,0, Хрватски завод за мировинско осигурање ће по службеној дужности, без доношења решења, утврдити пензију без смањења почетног фактора, почев од 1. јануара 2026, најкасније до 31. марта 2026. године.

Укидање пенализације односи се и на постојеће кориснике који ће прописану старост навршити пре 1. јануара 2026. године.

В. Кадих Станковић

Минималац од октобра 58.630 динара

Минимална цена рада у Србији од 1. октобра биће већа за 9,4 одсто, одлучено је једногласно на 124. редовној седници Социјално-економског савета (СЕС), одржаној 15. јула ове године. То значи повећање минималне зараде са досадашњих 53.592 динара на 58.630 динара (односно са 450 на 500 евра). Вредност радног сата биће увећана са 308 на 337 динара.

Ово је ванредно повећање минималца, а претходно редовно било је у јануару и износило је 13,7 процената. Уз увећање минималне зараде, донета је и одлука о пропорционалном повећању неопорезивог дела зараде за 20,4 одсто, са 28.432 динара на 34.221 динар, чиме је држава изашла у сусрет послодавцима како би растеретила њихово пословање.

Са седнице Социјално-економског савета одржане 15. јула

Министарка за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Милица Ђурђевић Стаменковски, која је и председавајућа СЕС-а, изјавила је да је одлука о ванредном повећању донета на основу детаљне анализе потреба радника и анализе потрошачке корпе, те да је то политика посвећена људима,

социјалној правди и већој равноправности.

– Наша намера је да, тежећи бољем економском стандарду и правећи прилике на тржишту рада, повећамо животни стандард свих породица у Србији – рекла је Ђурђевић Стаменковски и нагласила да је пре 12 година број радника који

су примали минималну зараду био шест пута већи него данас, а сада их је у Србији око 90.000.

У оквиру седнице СЕС-а отворена је и тема редовног повећања минималне зараде од 1. јануара 2026. године, за додатних 10,1 одсто. Овим поводом преговори ће се одржати крајем августа и почетком септембра, у оквиру редовних консултација на Социјално-економском савету.

Седници Социјално-економског савета присуствовали су и први потпредседник Владе Србије и министар финансија Синиша Мали, председник Уније послодаваца Србије, Милош Ненезић, председник Савеза самосталних синдиката Србије, Зоран Михајловић, и заменик председника УГС „Независност“, Зоран Илић.

Г. О.

Признање за директорку Филијале РФ ПИО Краљево

Поводом обележавања Дана пензионера општине Рашка, Удружење пензионера ове општине доделило је Биљани Барловац, директорки Филијале Фонда ПИО Краљево, плакету за изузетан допринос у раду.

– Осећам дубоку захвалност и понос што могу да допринесем заједници пензионера и што имам прилику да сарађујем са њима испред Филијале РФ ПИО Краљево. Ово признање не доживљавам само као лични успех и успех мојих колега, већ као потврду заједничког

Уручење признања Биљани Барловац, директорки Филијале Краљево

рада, подршке и повећања. Радујем се даљој сарадњи и сваком нашем заједничком успеху, а Фонд ПИО ће наставити да ради на унапређе-

њу квалитета живота наших пензионера – рекла је Биљана Барловац.

Ово није прво признање пензионерских организација Филијали Краљево и директорки Барловац пошто ова филијала одлично сарађује са свим пензионерским удружењима на територији за коју је надлежна.

Запослени у Филијали Краљево истичу да су увек на дружењима пензионера и да у тим приликама размењују искуства и ослушкују потребе старијих како би радили на побољшању њиховог стандарда и лакшем остваривању права.

Г. О.

Нови Пазар: подршка Фонда млађима и старијима

У заједничкој сарадњи филијала Фонда ПИО Краљево и Нови Пазар, Машинске школе „14. октобар“ из Краљева и Угоститељско-туристичке школе Нови Пазар, прошлог месеца одржана је модна ревија симболичног назива „Буди део промене. Повежимо се“.

Представници свих генерација, наставници, ученици, деца и пензионери у просторијама Школе за дизајн текстила и коже, у Новом Пазару, носили су modele будућих креатора из овог града који су том приликом показали велики потенцијал.

Пројекат је инклузивног карактера, а три модела носила је и Мубера Зеџировић из Организације пензионера града Новог Пазара.

За почетак нове школске године најављена је још једна ревија, такође у сарадњи филијала Фонда ПИО у Краљеву и Новом Пазару, на којој ће се представити модели од рециклираних материјала.

Г. О.

Пензионерка Мубера Зеџировић на међугенерациској модној ревији у Новом Пазару

Дани Николе Тесле 2025

Поводом обележавања дана рођења Николе Тесле и Дана науке у Србији, 10. јула, Теслина научна фондација Србије, у сарадњи са Теслином научном фондацијом из Америке организовала је манифестацију „Дани Николе Тесле 2025“.

Међународна мултидисциплинарна изложба представљена је, од 1. до 15. јула, на три локације у Београду: у Галерији „Никола Радошевић“, Кући краља Петра и Кући Ђуре Јакшића.

На отварању манифестације у Галерији „Никола Радошевић“, у Ужичкој улици, посетиоци су могли да виде међународну изложбу којој су присуствовали и уметници из иностранства, као и монодраму „Искра“. У Кући краља Петра одржане су мултимедијалне изложбе Art&Technology „Никола Тесла“, а на сам дан Теслиног рођења додељене су награде појединцима и институцијама које се у свом раду залажу за промовисање дела Николе Тесле.

Средства за опрему и системе за наводњавање у Војводини

Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство доделио је уговоре у вредности од 450 милиона динара за набавку опреме и система за наводњавање и опреме за побољшање водног, ваздушног и топлотног режима биљака у АП Војводини у 2025. години. Уговор је уручио помоћник ресорног секретара Петар Самоловац који је истакао овај конкурс као један од најважнијих када је реч о регистрованим пољопривредним газдинствима.

– Циљ нам је да пољопривредни произвођачи у будућности наводњавају 30 одсто пољопривредних површина у својим сетвеним структурама, због чега је изузетно битно да се конкурс у континуитету реализује сваке производне године – рекао је Самоловац.

Уговори су потписани са 459 регистрованих пољопривредних газдинстава, а суфинансирана је набавка више од 50 тифона, преко 140 пумпи и агрегата, 11 широкозахватних система, а највише је уложено у мала пољопривредна газдинства – у системе „кап по кап“, где је више од 300 газдинстава остварило право на субвенцију.

У односу на прошлу годину, средства су увећана за 80 милиона динара. У претходних пет година уложено је две милијарде динара у регистрована пољопривредна газдинства у набавку потребне опреме и система за наводњавање.

Лилање у Лозници

Паљење лила је стари народни обичај, карактеристичан за Западну Србију, којим се паљењем ватре и њеном светлошћу прогоне зле силе и слави снага живота. Лиле се припремају данима пре самог догађаја тако што се гули кора стабла младе трешње која мора добро да се осуши. Ватре се пале 11. јула, с првим мраком, на раскршћима путева или портама црквених дворишта.

У Лозници се већ осму годину уочи Петровдана одржава културна манифестација „Лила Ло“, у оквиру које наступају бројни певачи и бендови а за децу и одрасле се организују различите радионице, поред Лознице и у Тршићу и Бањи Ковиљачи.

На предлог лозничког Центра за културу „Вук Караџић“, од 2017. обичај паљења петровданских лила или лилање уврштен је у национални Регистар нематеријалног културног наслеђа Србије.

16. АРЛЕММ у градићу на Рзаву

Ариљска летња музичка манифестација (АРЛЕММ) је, од 19. до 27. јула, свеснасти пут окупила музичке виртуозе и предаваче из земље и иностранства, и на тај начин постала центар класичне и духовне музике. Фестивал обједињује едукативне и уметничке програме кроз Летњу школу класичне музике, кроз коју млади музичари добијају могућност да уче и сарађују са истакнутим професорима и извођачима и да резултате те сарадње представе публици на завршном концерту.

Отварање АРЛЕММ-а обележио је наступ Камерног оркестра „Шлезингер“, док је за затварање приређен концерт духовне музике вокалног ансамбла „Источник“. Програм за најмлађе био је традиционално богат разноврсним радионицама, од сликарске и књижевне до радионице хеклања, а посебан акценат ове године организатори су ставили на подизање свести деце о важности екологије кроз различите интерактивне садржаје. АРЛЕММ има за циљ довођење културе у мала места где публика није у прилици да дође у непосредан контакт са уметношћу толико често, а реализује се уз подршку општине Ариље и Народне библиотеке „Добрило Ненадић“.

Подршка за мајке у Књажевцу

Општина Књажевац издваја знатна средства као подршку мајкама и породицама. Материјално се помаже и онима који морају на вантелесну оплодњу, као и вишечланим породицама без крова над главом. Почетком јула ове године потписна су још два уговора о финансијској подршци незапосленим мајкама трећег детета. Незапосленим мајкама трећег, четвртог и петог детета обезбеђена је финансијска подршка у износу од 20.000 динара месечно у трајању од две године, што укупно износи 480.000 динара по мајци.

Поред тога, обезбеђена је и једнократна новчана подршка: 100.000 динара за запослене мајке трећег, четвртог и петог детета, и 35.000 динара за мајке првог и другог детета.

Општина Књажевац тим мерама наставља да у пракси показује бригу за породицу, демографски развој и подршку родитељству.

Просечна зарада у мају – 107.705 динара

Републички завод за статистику саопштио је да је просечна бруто зарада обрачуната за мај 2025. године износила 148.930 динара, док је просечна зарада без пореза и доприноса (нето) износила 107.705 динара.

Раст бруто и нето зарада у периоду јануар–мај 2025, у односу на исти период прошле године, износио је 10,8 одсто номинално, односно 6,2 одсто реално.

У поређењу са истим месецом претходне године, просечна бруто зарада за мај 2025. номинално је већа за 7,7, а реално за 3,8 одсто, док је просечна нето зарада већа за 7,5 процената номинално, односно 3,6 процената реално.

Медијална нето зарада за мај 2025. године износила је 84.408 динара, што значи да је 50 одсто запослених остварило зараду до наведеног износа.

Одржан врњачки карневал

Врњачка Бања је потврдила зашто носи епитет краљице туризма и карневалске престонице Србије. Од 13. до 20. јула, током осам дана богатог и разноврсног програма, кроз ову бању прошло је више од 200.000 посетилаца, који су дошли да уживају у чарима 21. Међународног врњачког карневала – манифестације која из године у годину расте по квалитету и значају.

Програм је био осмишљен тако да је било по нешто за сваки укус и за све генерације – од дечијих представа, уличних перформанса, маскенбала за оне најмлађе, преко вечерњих концерата бројних извођача, изложби, фолклора, плесних вечери, намењених оним старијим посетиоцима.

Врхунац манифестације била је спектакуларна међународна карневалска поворка, 19. јула, када је шеталиштем продефиловало 25 карневалских група – из Бразила, Малезије, Италије, региона и других делова света, па је атмосфера подсећала на велике светске карневале попут оног у Рију.

Организатори, локална самоуправа и Туристичка организација Врњачка Бања, истакли су да је овогодишњи карневал надмашио очекивања и по броју гостију и по квалитету садржаја.

Током карневалских дана обележен је и Дан општине Врњачка Бања на којој су додељена признања заслужним појединцима који су својим залагањем и радом допринели њеном развоју и напретку.

Етнофестивал у Рибарској Бањи

Специјална болница „Рибарска Бања“ је, 19. јула, седамнаести пут заредом организовала Етнофестивал хране, музике и старих заната, који су посетили бројни љубитељи старина и културни посленици.

– Када се пре 17 година кренуло у ову причу, циљ је био да се чува традиција овог краја и да се афирмише бањски туризам. Бањски туризам је у озбиљном развоју, а Рибарска Бања важи за једног од лидера здравственог туризма захваљујући оваквим манифестацијама. У селима у околини Бање све је већи број домаћинстава опредељен да се бави сеоским туризмом – рекао је директор Специјалне болнице „Рибарска Бања“, др Душан Шокорац.

Манифестација је окупила више од 60 излагача и културно-уметничких удружења из целе Србије. Посетиоци су уживали у разгледању рукотворина, сувенира и народних ношњи, у дегустацији производа националне кухиње, као и у наступима фолклорних ансамбала и извођача народне музике.

Трстеник: субвенције за набавку бицикала

Општина Трстеник реализовала је конкурс за доделу бесповратних средстава грађанима за набавку бицикала као еколошки прихватљивог транспорта на територији тог града. За ту намену је издвојено у појединачном износу по 12.000 динара.

У већници Народног универзитета у Трстенику свечано су потписани уговори са 83 корисника који су остварили право на субвенцију за набавку бицикала као здравог, еколошки прихватљивог начина превоза. Уговоре је са суграђанима потписала председница општине Трстеник, Милена Турк (на слици), поручивши да је то само један од корака ка зеленијем, чистијем и уређенијем Трстенику.

– Општина наставља да подржава иницијативе које унапређују квалитет живота и подстичу одрживи развој – истакла је челница ове локалне самоуправе.

ДНЕВНИ ЦЕНТРИ И КЛУБОВИ ЗА СТАРИЈЕ НАСТАВЉАЈУ МИСИЈУ ЗДРАВОГ КОРИШЋЕЊА СЛОБОДНОГ ВРЕМЕНА

Забавно и активно лето у Београду

У циљу подстицања на активно и здраво коришћење слободног времена, организатори активности у мрежи Дневних центара и клубова за старије Установе Геронтолошки центар Београд су се и ове године потрудила да популацији 65+ лето учине садржајним и забавним. Наиме, почетком јула отпочео је сад већ традиционални „Летњи програм за старије суграђане“, а рекреативни, едукативни и културни садржаји осмишљени на принципима

витим стазама београдских шума и излетишта. Интересовање су показали и за друге понуђене садржаје, посебно за креативну радионицу израде предмета од глинамола, „Отворени микрофон“, групну школу стоног тениса, квиз „Фокус покус“.

Осим рекреативних шетњи и такмичења у јамбу, све друге активности се одржавају у Дневном центру и клубу „Игор Холодков“, у Улици Проте Матеје 36. Клуб у Обреновцу ће бити домаћин љубитељима забавне дру-

Радионице су забавне и корисне за моторику

ву, као и излетишту Забран и Вишњићким брдима.

Како би свако пронашао забаву сходно својим могућностима и интересовањима, садржаји су разноврсни, пажљиво осмишљени и реализују се у сарадњи са стручним тимом мреже Дневних центара и клубова, који чине социјални радници и радни терапеути. Креативну радионицу и радионицу „Откривање гласа“ води радни терапеут. Велику подршку и помоћ као и увек пружају волонтери и чланова клубова.

Мрежа Дневних центара и клубова за старије, уз подршку Секретаријата за социјалну заштиту града Београда, организује Летњи програм од 2015. године у континуитету, осим 2020. године када је била пандемија коронавируса. Сваке године више стотина старијих суграђана прође макар кроз један програм, а највише је оних који учествују у више програма.

Пријава за „Летњи програм 2025“ била је могућа до 14. јула. Сви пријављени се појединачно обавештавају о распореду активности, као и о евентуалним изменама.

Марија Симовић-Максимовић

Већина активности Летњег програма одвија се у Дневном центру и клубу „Игор Холодков“

„научите нешто ново“, „дружите се“, „будите физички активни“ и „разонодите се“ трајаће све до краја августа. Садржаји су, као и свих претходних година, бесплатни и промотивни, отворени за све старије суграђане који воле да науче нешто ново и желе да и током лета буду физички активни, а уз све то још и да се разоноде и, пре свега, друже.

Заинтересованима су на располагању разноврсне активности попут рекреативних шетњи, школе стоног тениса, забавних радионица „Отворени микрофон“, „Откривање гласа“, креативних радионица, такмичења у јамбу и екипног квица „Фокус покус“, или летњих журки.

У Секретаријату за социјалну заштиту Градске управе града Београда кажу да су наши старији суграђани и овог лета показали велико интересовање за садржаје „Летњег програма“. Свакога дана, до завршетка рока за пријаву, по више десетина старијих од 65 година пријављивало се за активности које су им побудиле пажњу. Као и претходних година, највеће интересовање је било за јутарње рекреативне шетње шумо-

штвене игре јамб, а рекреативне шетње ће се одвијати у зеленим градским оазама: на Ади Циганлији, у Звездарској шуми, Миљаквачкој шуми, на Великом ратном остр-

Рекреативне шетње београдским шумама и излетиштима

Заједно ка Србији без баријера

Кампања „Србија без баријера“, започета још 2020. године, постала је препознатљив симбол заједничких напора државе и цивилног сектора у борби за равноправност особа са инвалидитетом. У просторијама Националне организације особа са инвалидитетом (НООИС) недавно је одржан догађај на којем су уручене награде најбољима на конкурсима „Једнаки 2024“ и фото-конкурсу „Србија без баријера“ на тему интегритета. Ови конкурси, покренути у сарадњи Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања – Сектора за заштиту особа са инвалидитетом и НООИС-а, осмишљени су са циљем да подстакну позитивне промене у друштву и истакну примере добре праксе у области развоја инклузије, смањења дискриминације и повећања приступачности.

Признања и награде победницима конкурса уручила је помоћница министра за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Биљана Барошевић, истакавши да награду „Једнаки“ заједно са НООИС-ом Министарство додељује још од 2019. године. Честитајући добитницима Барошевић је указала на дугогодишњу континуирану сарадњу НООИС-а и Сектора за заштиту особа са инвалидитетом и резултате који су проистекли из ове сарадње.

– Овде видимо пун потенцијал заједничке сарадње јер заједно стварамо Србију без баријера – рекла је Биљана Барошевић.

Победник у категорији „Једнаки у спречавању дискриминације – „Борба за медаљу“ је параолимпијца Небојша Ђурић, чији спортски дух и истрајност у борби за меда-

Конкурс „Једнаки“ и Фото-конкурс „Србија без баријера“ резултат су заједничког рада Сектора за заштиту особа са инвалидитетом Министарства за рад и НООИС-а

љу која му је неправедно одузета представља узор свима. У категорији „Једнаки у иновативном/инклузивном програму“ награђено је Удружење дистрофичара Златиборског округа Ужице за програм „Кикини дани“, док је у категорији „Једнаки у приступачности“ признање добило Удружење дистрофичара Јабланичког округа Лесковац за успешно реализован пројекат адаптације и опремања простора Удружења.

У оквиру Фото-конкурса на тему „Интегритет 2024“ награђена је фотографија Вере Мићић, чланице Савеза глувих и наглувих Србије, на тему „Знаковни језик“.

Иванка Јовановић из НООИС-а нагласила је да интересовање за конкурс расте из године у годину, захваљујући популари-

зацији преко медија и друштвених мрежа, али пре свега кроз рад самих организација. Она је навела и да су конкурс „Једнаки“ и Фото-конкурс „Србија без баријера“ на тему Лидерство за 2025. годину расписани у мају, те да ће најбољи радови бити изабрани крајем ове године поводом Међународног дана људских права.

Овај догађај био је прилика да се истакну појединци и организације које су својим радом допринеле стварању инклузивнијег друштва, и истовремено потврда да инклузија има лице. Лице оних који верују да инклузија није привилегија већ право и да једнаке прилике за све треба да буду основ сваког друштва.

Драгана Лукић Лазовић

НОВА УСЛУГА ЗА ОСОБЕ СА ИНВАЛИДИТЕТОМ НА ПОРТАЛУ еУПРАВА

Лакше до поврата ПДВ-а за увоз возила

На порталу еУправа од 15. јула доступна је електронска услуга остваривања права на рефундацију ПДВ-а плаћеног при увозу моторних возила за особе са инвалидитетом. Овом новом електронском услугом особама са инвалидитетом омогућено је да своје законско право остваре брзо, лако и без одлазака на

шалтере, односно да свако, без обзира на врсту физичког ограничења, има једнак приступ услугама.

Услуга је намењена особама са инвалидитетом са 100 одсто телесног оштећења, као и родитељима или старатељима деце са истим степеном оштећења, и војним и цивилним инвалидима рата. Да би

се услуга покренула, грађани морају бити регистровани на порталу еУправа.

Ова електронска услуга се налази у посебној секцији Особе са инвалидитетом, где је потребно попунити електронски образац, електронски приложити неопходну документацију и потом, једино у папирној форми, на адре-

су Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, послати оригинал Јединствене царинске декларације коју је оверио надлежни царински орган. Сва остала комуникација обавља се директно са надлежним сектором у Министарству за рад.

Г. О.

УРУЧЕНЕ НАГРАДЕ ПОБЕДНИЦИМА КОНКУРСА „ДРАГАНОВА НАГРАДА 2025”

Нису битне године, већ какав се живот живи

У Римској дворани Библиотеке града Београда, традиционално, једанаести пут заредом, 2. јула ове године окупили су се најбољи путописци трећег доба, победници Конкурса „Драганова награда 2025” и добитници похвала за најбољи путопис старијих особа. На овогодишњем конкурс чии је мото био „Нису битне године вашег живота, битно је какав живот живите у годинама које имате” учествовао је 141 путописац, од којих најмлађи има 61 а најстарији 89 година, из свих крајева Србије, из Босне и Херцеговине, Хрватске, Словеније, Северне Македоније, Бугарске, чак и Аустралије и Канаде.

О значају и циљевима Конкурса на скупу је говорила Надежда Сатарић из Удружења грађана „Снага пријатељства – Amity”. Сатарићева је истакла важност здравог и активног старења, тј. стварања окружења у коме ће старији бити поштовани на начин на који то уистину заслужују и у коме би њихов допринос био дуготрајнији и уваженији.

Присутне је поздравила и захвалила им на учешћу, жељи

Додела признања у Библиотеци града Београда

и вољи да пишу и деле своје путописне авантуре и Беба Кука, суоснивач награде установљене у знак сећања на њеног оца Драгана Куку, чије име награда и носи.

Окупљање у Библиотеци града Београда била је и прилика да се промовише Зборник путописа „Путовање – потрага, обнављање, откривање” и сваки од аутора могао је да изнесе кратку, личну поруку и подуку присутнима. Збирка, како је истакнуто, отелотворује заједничку нит, жилу која пулсира кроз сваку забележену реч, што говори да сваки аутор доживљава своје путовање – кроз сећања, живот или природне лепоте – као бит-

није од самога циља. Зборник најбољих овогодишњих путописа такође се може преузети на сајту Удружења: <https://www.amity-yu.org/e-biblioteka/>.

– Надамо се да ће наша публикација инспирисати још већи број старијих особа из Србије и региона да нам се прикључе и да у наредним годинама са нама поделе део свог животног искуства, својих осећања, мисли и путописних догодовштина. На тај начин ће дати свој лични допринос промоцији активног старења и развоју инклузивног друштва. До следећег конкурса и неких нових путописа подсећамо да себи дозволите да лутате и сазнајете, останете пуни живота и не

Награђени посетили Врњачку Бању

Само два дана након свечане доделе награде, од 4. до 6. јула, за првонаграђене добитнике XI Конкурса и њима драге особе уприличен је викенд – излет у Врњачку Бању. Боравак је био садржајан, у тамошњој библиотеци „Др Душан Радић”, као и ранијих година, промовисан је зборник најбољих путописа, а већина је искористила прилику да обиђе оближњу планину Гоч и на њој језеро Селиште и видиковац Крст, који се налази на надморској виси-ни од 1.123 метра.

заборавите да „није битно колико имате година већ какав живот живите у годинама које имате” – поручили су организатори.

Драганова награда је конкурс афирмативног карактера који се пуних једанаест година спроводи у организацији Удружења „Amity” и портала Пензин, а акцију од самог почетка подржава и Канцеларија Повереника за заштиту равноправности и Библиотека града Београда, која је сваке године домаћин на додели награда лауреатима у Београду.

М. Симовић-Максимовић

ПАЛИЈАТИВНО ЗБРИЊАВАЊЕ – ЕМОЦИОНАЛНА И СОЦИЈАЛНА ПОДРШКА

Достојанствен живот оболелих

Неизлечиве болести представљају један од највећих изазова модерне медицине која непрестано покушава да изнађе нове методе лечења и начине превенције, али нажалост није свемоћна. У таквим тренуцима наступа палијативна нега, која тежи да побољша квалитет живота тих пацијената и њихових породица од тренутка постављања дијагнозе болести па до краја периода жалости због губитка члана породице. Процењује се да 120.000 људи годишње у Срби-

ји има потребе за неким видом палијативног збрињавања.

– Главне потребе пацијената у палијативном збрињавању су ослобађање од бола, контрола других негативних симптома (мучнина, отежано дисање, несаница), али и осећај сигурности и да нису заборављени. Многи пацијенти се плаше бола, напуштања и губитка контроле над сопственим телом, зато је важно да буду окружени емпатијом. Палијативна нега у нашој земљи се развија, али још

увек није равномерно доступна свим грађанима. Пионир палијативног збрињавања је Центар за палијативно збрињавање BELhospice из Београда, основан 2004. као добротворна организација која пружа бесплатне услуге у кућним условима, и игра важну улогу у развоју и едукацији у овој области. Данас у Србији постоји и 14 болничких јединица за палијативно збрињавање, али је боравак у њима ограничен на максималних 14 дана – наводи Мијодраг

Богичевић, мастер социјални радник и едукатор за палијативно збрињавање са дугогодишњим искуством.

Статистички подаци указују на пораст броја оболелих од

Подршка корисницима, предах за родитеље

У оквиру Центра за смештај и дневни боравак деце и омладине ометене у развоју у Београду, 2019. године почела је са радом организациона јединица „Предах“, односно пружање услуге Предах смештај, намењене за привремени и повремени смештај корисника са сметњама у развоју. Услуга Предах смештај предвиђена је Одлуком о правима и услугама социјалне заштите града Београда, стога право на њу имају искључиво корисници са пребивалиштем на подручју Београда.

Предах смештај представља краткорочни и повремени смештај особа са сметњама у развоју, који се обезбеђује као дневни, викенд или вишедневни смештај, ради пружања подршке корисницима и њиховим родитељима и породицама у одржавању и побољшању квалитета живота са циљем останка корисника у породици. Другим речима, ова услуга омогућава корисницима да повремено бораве у установи, док њиховим породицама и неговатељима пружа неопходан одмор.

Установа „Предах“ Центра за смештај и дневни боравак деце и омладине ометене у развоју

Како наводе у Градском центру за социјални рад Београд, услуга је намењена деци и младима са сметњама у развоју узраста од пет до 26 година и одраслим и старијим лицима са сметњама у функционисању: са интелектуалним и менталним тешкоћама или тешкоћама у психичком функционисању и аутизмом; са вишеструким сметњама у развоју, односно функционисању; са сензорним инвалидитетом и са физичким инвалидитетом. Њима се Предах смештајем обезбеђује краткорочна и повремена нега, очување

постојећих потенцијала, унапређују се и развијају вештине самосталног живота, стварају могућности за укључивање у заједницу, као и за развијање, очување и унапређење снаге породице.

Услуга се остварује кроз програмске активности којима се, у складу са проценом потреба корисника, пружају смештај, исхрана, здравствена заштита, помоћ при облачењу, храњењу, обављању личне хигијене и кретању, затим радно-окупационе, едукативне активности и организовање слободног времена, у складу са прописаним

стандардима за пружање услуге Предах смештаја.

Право на услугу остварује се обраћањем родитеља, односно законског заступника, надлежном одељењу Градског центра за социјални рад у Београду, који доноси Решење о признавању права на коришћење ове услуге и прослеђује Центру за смештај и дневни боравак деце и омладине ометене у развоју, организационој јединици „Предах“. Услуга се пружа до 45 дана у току календарске године, 24 часа дневно, с тим што може трајати најдуже 20 дана у континуитету. Услуга Предах смештај је бесплатна.

Установа Предах у Београду тренутно може да прими 51 корисника, у 14 стамбених јединица. Нема листе чекања, а према подацима из Извештаја о раду Градског центра за социјални рад у Београду за 2024. годину, на коришћење ове услуге упућен је 191 корисник.

Услугу Предах смештај пружа још Центар за социјални рад Шабац и Центар за пружање услуга социјалне заштите „Мара“ Ниш. **Љупка Адамовић**

неизлечивих болести, најчешће су болести срца, плућа и канцер, а у ову статистику улазе и млађи пацијенти.

– Будућност палијативног збрињавања зависи од тога

колико ћемо као друштво имати воље да ову област препознамо као приоритет. Постоје стратешки документи, попут Националне стратегије за палијативно збрињавање из 2009. године, али ти документи су истекли пре десет година, а ниједан нови није донет. Посебно забрињава чињеница да су деца са неизлечивим болестима у Србији потпуно изван стратешког планирања. Породицама оболелих је све време неопходна континуирана емоционална и социјална подршка, нажалост код нас не постоји мрежа мултидисциплинарних тимова који би пружа-

ли подршку породицама у процесу туговања након губитка свог оболелог члана и у пракси се види велико ослањање на ентузијазам појединаца и организација. Упркос стању на терену, не губим наду да ћемо у будућности створити систем у коме ће достојанствена брига бити доступна свакоме – каже наш саговорник.

Стручњаци који се баве палијативом присутни су у тренуцима који су најболнији за једну породицу и то је специфична тежина коју овај посао носи. Међутим, саосећање према човеку који пати и жеља да му се стави до знања да у болној

ситуацији није сам умногоме надвлађава ту тежину.

– Рад са особама које се налазе на крају живота дубоко мења човека и ту нема места за површност. Носити се са тим емоционалним изазовима никако не значи навићи се, напротив – увек изнова проживљавам људску причу, али сам научио да не потискујем тугу, већ да је препознам и претворим у емпатију која гради однос поверења. Ми јесмо посебно обучени за рад са умирућим људима и називамо се стручњацима, али најважније је дозволити себи да будеш човек – истиче Миодраг Богићевић. **Емина Ћирић**

У Кладову дан такмичења и дружења

Општинска организација инвалида рада у Кладову средином маја била је домаћин спортских игара Борског округа. У три дисциплине: риболов, пикадо и шах, надметали су се пензионери из Бора, Мајданпека, Неготина и Кладова.

Учеснике такмичења и дружења дочекали су и поздравили председник Општинске организације инвалида рада Кладово, Зоран Букатаревић, и Негица Торлаковић, председница Секција жена ООИР Кладово, пожељевши им пуно успеха и спортске среће у дисциплинама у којима се надмећу. Одзив за учешће био је већи од очекиваног – такмичара, судија и вођа екипа, као и чланова руководства пензионерских организација четири града било је више од сто шездесет.

У риболову највише улова имали су домаћини из Кладова, одрасли поред Дунава: Благоје Оташевић, Петар Радуловић и Драган Симић освојили су прво место. Друго место припало је њиховим колегама из Мајданпека, а трећи су били риболовци из Неготина.

Пикадо је популарна игра настала у Енглеској 1896. године, одакле се одомаћила у целом свету. У овој дисциплини најбоље су биле даме из града бакра, Бора. Дома-

Такмичили се али и уживали: надметања су била напета и занимљива

ћа екипа Кладовљанки заузела је друго место, док је трећа била екипа Мајданпека.

Код шахиста конкуренција је била веома јака. „Златни“ момци на челу са Небојшом Клчевским из златног рударског Мајданпека највештије и најбоље су повлачили потезе у древној мисаоној игри. Друга је била екипа из Неготина, а трећу позицију су изборили шахисти из Бора.

У екипном пласману најбољи су били домаћини. Спортска екипа Мајданпека заузела је друго место, а трећи су били Неготинци. Борани су овог пута морали да се задовоље последњим местом.

Зоран Букатаревић, председник ООИР Кладово, и Негица Торлаковић, председни-

ца Секције жена, на крају спортске манифестације доделили су дипломе и захвалнице најуспешнијим такмичарима.

А учесници, судије и челни људи удружења пензионера из Бора, Мајданпека, Неготина и Кладова наставили су дружење до касних вечерњих сати у једном кладовском ресторану. У разматрањима након надметања сви су, заједно са навијачима и судијама, анализирали учињено и пропуштено, разуме се уз добар залагај и капљицу и уз неизбежну музику за свачију душу. Треће доба не зна за умор и под ресторана одзвањао је од њихових хитрих ногу док су играли српска, а највише кола влашка.

Урош Бановић

МИНИ ОЛИМПИЈАДА ПЕНЗИОНЕРА ПИРОТСКОГ ОКРУГА

Најбоља екипа Бабушнице

Савез пензионера Србије и Удружење пензионера општине Димитровград, крајем јуна организовали су, по осми пут, међународну Мини олимпијаду спорта Пиротског округа. У хали Спортског центра у Димитровграду надметало се укупно 11 екипа: четири из Републике Бугарске и седам екипа удружења пензионера Пиротског округа.

Учесници су се такмичили у четири дисциплине. Прво место је освојила екипа Удружења пензионера општине Бабушница, друго место је припало екипи Димитровград I, док је трећепласирана била екипа Удружења пензионера „Курило“ из Беле Паланке. Прве две екипе су се квалификовале за Олимпијаду спорта, здравља и културе трећег доба, која ће се традиционално почетком октобра одржати у Врњачкој Бањи.

Председник САПЕНС-а проф. др Андреја Савић са победничком екипом

Спортске игре у Димитровграду отворио је председник Савеза пензионера Србије, проф. др Андреја Савић, а гост Олимпијаде је била и председница Савеза пензионера „2004 Уједињени“ Републике Бугарске,

Валентина Николова. На састанку две делегације договорене су будуће активности и потписивање меморандума о даљој сарадњи.

Д. Голубовић

Моћ биља на Ивањдан

Две предеоне целине у Србији, једна у рашком Ибру и друга у топличкој Куршумлији, између којих се испречио стари „ћед” Копаник, истраживачима српског културног наслеђа познате су као колевке у којима су столвали Немањини. Манастир светог Николе у Куршумлији, задужбина великог жупана Стефана Немање, и црква посвећена Светој Анастасији, његовој жени, представљају неизбрисив траг материјалног културног наслеђа који су Немањини оставили у куршумлијском крају. Пре пет година, усмеравајући свој рад ка том времену и очувањем вредностима, са мозаиком најтананијих традиционалних нити српског културног наслеђа и идентитета, у овом граду основано је удружење „Креативна Куршумлија”.

– Наше удружење је основано с циљем да се у њему окупе све вредне особе из овог дела Топлице, које имају креативни приступ очувању и неговању српске традиције и културе, обичаја, старих заната и руковорина, како би најразновр-

Чланице удружења „Креативна Куршумлија” посвећене неговању културног наслеђа

снији елементи тих креација нашли примену у свакодневном животу. Највреднији чланови нашег удружења су пензионери и пензионерке који су најбољи чувари и промотери аутохтоних садржаја из богате ризнице наслеђа области Куршумлије и Радан планине – истиче Радмила Илић, помоћница председника „Креативне Куршумлије”.

Обележавајући петогодишњицу рада ово удружење је заблистало пуним сјајем излажући своје радове током јула месеца на етно-базарима у Пролом и Луковској Бањи. Са

овим бањама „Креативна Куршумлија” од свог оснивања има изванредну сарадњу. Ове године, 6. јула, гости у Пролом Бањи имали су први пут прилику да, у амбијенту прелепе природе, осете чари догађаја који је претходио прослави рођења Светог Јована Биљобера. Према древном веровању, уочи тог дана и на сам дан рођења Светог Јована Биљобера (7. јул), лековито биље, као и вода, имају посебну моћ. Тим поводом чланица „Креативне Куршумлије”, Вукосава Драмићанин, песникиња и лиценцирани стручњак

за лековито биље, у спонтаној атмосфери и интерактивној презентацији, бањским гостима, претежно пензионерима, говорила је о значају лековитог биља за здравље, те о његовој употреби у разним облицима гастрономије.

Уз богату поставку најпознатијег лековитог аутохтоног биља са простора Куршумлије и Радан планине, као што су хајдучка трава, мајчина душица, кантарион и њима сличне травке, у Луковској Бањи креативне чланице куршумлијског удружења представиле су на етно-базару и своје рукотворине: изузетне примере флоралног топличког веза, унапређене старозанатске предмете и сувенире са историјским и обредним мотивима тога краја. Како у Пролом Бањи, тако и у Луковској, чланице „Креативне Куршумлије” гостима су поделиле венчиће са лековитим биљем. У Луковској Бањи изабрана је и најлепша Биљарица – Ана Митровић, представница репрезентативног хотела „Јелак”.

Миле Јаснић

ЗАВРШЕНИ МИХОЉСКИ СУСРЕТИ СЕЛА У ВЕЛИКОЈ ДРЕНОВИ

Поштовање према завичају

У Великој Дренови, код Трстеника, која има богату историју и традицију, одржана је шеста по реду културно-забавна манифестација Михољски сусрети села. Ова манифестација има за циљ очување народних обичаја, игара и песама, као и јачање веза међу сеоским заједницама.

Михољске сусрете свечано је отворио и пожелео добру атмосферу помоћник председнице општине Трстеник, Владимир Дачић, који је затим говорио о значају манифестације за ово и друга села.

У богатом и садржајном програму учествовало је осам културно-уметнич-

ких друштава. На крају смотре Владимир Дачић и Ивана Димитријевић, чланица Општинског већа задужена за културу и образовање, уручили су захвалнице за учешће и допринос овом лепом културном догађају.

Манифестацију је пратио велики број посетилаца и гостију из разних крајева општине, у духу заједништва, поштовања према селу и очувања нематеријалне културне баштине. Организатор је била општина Трстеник а покровитељ Министарство за бригу о селу, које је још једном потврдило значај улагања у развој и очување живота на селу.

Драган Ивановић

Посетиоци су уживали у богатом културно-уметничком програму, атмосфери традиције и љубави према завичају

Карневалска страст и радост

Овогодишњи 19. по реду међународни Лесковачки карневал, одржан од 10. до 12. јула, окупио је рекордан број посетилаца али и учесника из земље и иностранства. Од 36 карневалских група, једна трећина стигла је из иностранства: од Бугарске до далеке Боливије.

Готово сви наши регионални центри, као и главни град, имали су своје представнике на овој занимљивој манифестацији, а своје карневалско умеће и део националних култура дочарале су и карневалске групе и појединци из: Грчке, Турске, Румуније, Бугарске, Боливије, Северне Македоније, Црне Горе, Италије, Словеније, Републике Српске, Француске и острвске Арубе са

Кариба. Најмлађи карневалисти стигли су у Лесковац из Шапца, а најстарији из Венеције.

Пуна три дана смењивали су се занимљиви наступи и догађања: почев од карневалске Трке бебица назване „Пузијада“, Карневала мажореткиња, Карневала кућних љубимаца, Карневала претшколске и школске деце нижих разреда до Цртачке

радионице, Међународног фестивала ватре и још много тога.

На крају тродневног дружења градоначелник Лесковца и председник Федерације европских карневалских градова за Србију (FECC), др Горан Цветановић, приредио је за вође карневалских група и функционере FECC срдчан пријем у Град-

Лесковачке мажореткиње одушевиле као и увек

Најлепше надметање на Карневалу – Пузијада

ској кући. Овогодишњи лесковачки карневал завршен је великим ватрометом и Карневалским балом у раним јутарњим сатима у недељу, 13. јула.

Лесковачка плесна група „Авангарда“ и ове године је бриљирала, што се и очекивало од прошлогодишњег и вишегодишњег победника карневалских сусрета у Лесковцу. Они ће по свему судећи заступати свој

град на великом карневалу у Врњачкој Бањи, као и на карневалима у земљама у окружењу. Ове године, према договору руководства Карневала, није било свеукупног победника – одлучено је да су сви победници.

Карневал је и овај пут веома успешно организовала Туристичка организација Лесковца уз помоћ управе града и бројних спонзора.

Томислав Стевановић

У СУРДУЛИЦИ ОДРЖАНО ЈУБИЛАРНО „ВЛАСИНСКО ЛЕТО“

Светковина у одјеку трубе

Од 10. до 13. јула у Сурдулици и на Власини одржана је јубиларна, четрдесета културно-туристичка манифестација „Власинско лето“, која је била у знаку квалификационог такмичења трубача за овогодишњи Драгачевски сабор у Гучи.

У поноћ 13. јула проглашени су победнички блех оркестри. На 40. предтакмичењу за Гучу без премца је био оркестар Станислава Антића из села Загужање, код Сурдулице. Титула најбољег трубача припала је Владимиру Ивановићу такође из Загужања.

Импозантно је било 11. јула, када је отворена улица Одјек сурдуличке трубе. Сутрадан је одржана трубачка будилица, која је означила дефиле блех оркестара. Бројна публика видела је изложбу експо-

ната, фотографија, историјских докумената и културне баштине југа Србије. Богат програм посвећен култури, традицији и музици употпуњен је духовном музиком у порти цркве Светог Ђорђа у Сурдулици. На књижевној вечери у тамошњој библиотеци „Радоје Домановић“ представљена је нова књига Наташе Лазић „Живот са анђелима“.

Публику је одушевио наступ Магла бенда, али и концерт певачице Зорице Брунцлик, одржан 12. јула. Наступили су и фолклорни ансамбли из Бољевца, Владичиног Хана, Босилеграда и Сурдулице. На Власинском језеру одржано је такмичење у пецању на пловак – Власинска удица, на којем је риболовачке штапове укрстило чак 45 спортских риболоваца. Одржан је и

Победнички блех оркестри проглашени су последњег дана манифестације

Власински котлић, гастрономско такмичење у припремању рибље чорбе.

Ову традиционалну светковину организовали су локална самоуправа, Сурдулички културни центар, Туристичка организација, Црквена општина и Народна библиотека „Радоје Домановић“.

В. Пешић

Између стварности и снова

Да је којим случајем жив, чувени Ернест Бошњак, један од зачетника кинематографије некадашње Југославије (и идеје да од Сомбора направи Холивуд), био би поносан на своје Сомборце који су, почетком јула, одржали још један Фестивал филма, овог пута под слоганом „Укрштај стварности и снова“.

Седми по реду Фестивал филма у организацији Културног центра „Лаза Костић“, био је, према речима директорке Ксеније Јанковић, ревијалног карактера и представљао је осврт на све до сада постигнуто.

Од три фестивалска дана, предфестивалски је обележио филм за најмлађе, „Планета 7693“ Гојка Бркуљана, који се бави темама маште, љубави

Са отварања изложбе „Милена и магија филма“

и породичних односа. Првог фестивалског дана, 4. јула, Галерија Културног центра мамила је изванредном изложбом „Милена и магија филма“, посвећеном уметници и сликарки Милени Павловић Барили. Милена је била страствена обожаваатељка Холивуда и Бродвеја, сакупљала је фотографије филмских звезда, често са личним посве-

тама. Истог дана у вечерњим сатима, у атријуму Градске куће, Фестивал је свечано отворио глумац Богдан Диклић, добитник овогодишњег признања „Специјални Ернест“ за допринос филмској уметности. Након уручења награде, емитован је филм „Мали свет“ редитеља Милоша Радовића.

Другог дана фестивала, у

оквиру програма „Еспресо у 11“, у башти чувеног сомборског кафеа „Дес Артс“ лауреат је разговарао са Дејаном Дабићем, модератором, уредником Филмског програма, док је увече одржана пројекција филма „Паун“ аустројског редитеља Бенхарда Венгера.

Завршног дана, у оквиру матине формата, представљена су најновија филмска издања из 2024/25. године. Фестивал је свечано затворен пројекцијом филма „Граница“ из 1990, сомборског филмског режисера Зорана Маширевића. Програм затварања употпунио је наступ новосадског бенда „Шлагворт“, састављеног од глумаца који изводе познате композиције из домаћих и страних филмова.

Иванка Огњанов

Пионир филма

Сомборац Ернест Бошњак (1876-1963), по коме награда за допринос добрим филмовима и носи име, био је пионир српског и југословенског филма, први југословенски редитељ, сниматељ и продуцент који је још 1906. у родни град донео кино-проектор и отворио први биоскоп. Године 1909. снимио је прву играну филмску причу која представља игру дево-

Статуа Ернеста Бошњака у центру Сомбора

јака у сомборском парку. Снимао је и документарне филмове о народним обичајима, а његов изум – покретно постоље за камеру која је могла сло-

бодно да се креће по вертикали и хоризонтално – светској кинематографији (и телевизијској режији) донео је непроцењиви и увек радо коришћени „швенк“.

Његов највећи сан је био да од Сомбора направи европски Холивуд те је основао предузеће за производњу филмова „Боер“, али је избијање Првог светског рата онемогућило тај амбициозни подухват.

У Сомбору је провео цео животни век,

а уочи Другог светског рата саградио је зграду за свој биоскоп „Арена“ који је после рата преименован у биоскоп „Звезда“. Како није било средстава да се одржи ово предузеће, морао је да се окрене свом старом штампарском занату. Сем што је штампао неколико сомборских листова, основао је и свој, али током рата и у послератном периоду национализације остаје без штампарије и печатернице. Да би пре-

живео, своје драгоцене старе филмске траке је продавао као сировину за израду лакова, те су оне заувек нестале као сведочанство ране кинематографије.

Срећом, Југословенска кинотека наградила је Ернеста Бошњака Спомен-плакетом за животно дело и од њега откупила преостале филмске траке, а 1961. додељена му је пензија као уметнику заслужном за развој југословенског филма.

У СВРЉИГУ 21. ЛИКОВНА КОЛОНИЈА ARS TIMACUM

Природа као инспирација

У организацији Центра за културу „Проф. др Сретен Петровић Иче“, у Сврљигу је, од 23. до 28. јуна, одржана двадесет прва Ликовна колонија Ars Timacum. Ова манифестација, по којој је Сврљиг препознатљив, окупила је 16 уметника из земље и иностранства. Своја дела уметници су стварали у Центру за културу, а последњег дана приредили су изложбу слика са овогодишње колоније.

Поред радног дела, за уметнике је орга-

низован излет до Нишевачке клисуре, што је била и инспирација за нове радове.

Према речима Милене Ристић, организаторке колоније у име Центра за културу, по први пут је организована и ликовна радионица за децу, чиме су и млађе генерације укључене у овај културни догађај.

Домаћини су приредили и Каталог са приказом досадашњих учесника и њихових дела насталих током свих претходних колонија. А на двадесет досадашњих ликовних

Учесници овогодишње ликовне колоније

колонија представило се 114 учесника који су Сврљигу и локалној галерији оставили 450 уметничких дела.

С. Ђорђевић

УХВАТИ ТРЕНУТАК, УЧЕНИ ГА ВЕЧНИМ

Живот у раму

Свака фотографија у себи носи много више од онога што се на њој види. Она је заустављен тренутак у времену – сећање, осећање, прича. Уосталом, не каже се узалуд да једна слика вреди хиљаду речи. На Светски дан фотографије, 19. августа, славио уметност бележења живота – мале тренутке који, једном ухваћени у објектив, постају вечни, и сећамо се времена када је фотографисање било догађај, а свака фотографија драгоценост. Времена када се позивао фотограф, свечано се облачило, заузимала се поза и са нестрпљењем се ишчекивало развијање филма. Када се није шкљоцало фотоапаратом без размишљања, јер није било могућности за десетине пропалих покушаја и брисања, и када су се фотографије чувале у албумима као благо, да се не изгубљају и не изгледе.

У ери мобилних телефона, филтера, селфија и друштвених мрежа, фотографија је постала уобичајена ствар свакодневице, а самим тим се и изгубила њена вредност. Млади, и не само млади, праве стотине слика које често више никада и не погледају. Ипак, за многе сениоре фотографије су и даље права драгоценост – сведочанства о љубави, губицима, пријатељствима, деци која су порасла и времену које је прошло. Гледање старих слика подстиче разговор, смех и сузе, а за оне који су остали сами или се боре са слабијим памћењем, може бити вид терапије и сидро које их држи повезаним са самим собом и својом прошлошћу.

Фотографија ипак не мора да остане само мост који

нас враћа у прошлост, она може бити и нови почетак. За оне у златним годинама који желе да испуне пензионерске дане, фотографија је савршен избор јер нуди јединствен спој креативности, менталне стимулације и физичке активности – кључних компоненти за изbalансиран живот. Оно што овај хоби издваја од других је његова доступност – не захтева посебну физичку спремност, не постоји старосна граница, релативно је једноставан за учење, пружа безброј могућности за изражавање, а и потребна опрема је доступна скоро свима, било да је реч о мобилним телефонима или дигиталним фотоапаратима. И једних и других има у разним ценовним категоријама, лако их је прилагодити сопственим потребама и користити.

Када особа узме фотоапарат у руке, она бира да буде

да растемо и развијамо се. Док учимо како да користимо апарат, како да укомпонujemo елементе фотографије, да разумемо светло или како да користимо разне софтвере за обраду слика, мозак је активан и стимулисан. А то је нарочито важно за очување когнитивних функција и менталне виталности. Студије су показале да генерално бављење креативним хобијима (у које спада и фотографија) помаже у спречавању појаве деменције и Алцхајмерове болести.

С друге стране, фотографија подстиче на кретање. Било да је у питању шетња у потра-

фотографијом може бити индивидуална активност, али и одличан повод за дружење. У клубовима пензионера и удружењима се могу организовати радионице, заједничке изложбе и часови, а неретко се дешава да се кроз фотографију повежу и различите генерације. Унук и унук помажу бакама и декама да науче да се служе модерном технологијом и на том заједничком интересовању се отвори простор за дружење, започну разговори, размени знање али и осећања. На тај начин дигитална технологија и друштвене мреже постају мост између генерација, а не оно што их раздваја.

Најбоље фотографије често нису савршене, оне су искрене. На њима су тренуци које можда не бисмо ни приметили да их нисмо гледали кроз објектив. Управо у томе лежи моћ фотографије – она нас учи да застанемо, да погледамо, да будемо присутни и да у свакодневном животу пронађемо лепоту. На Светски дан фотографије не славио само слике – славио живот. Зато, било да сте већ страствени љубитељ фотографије или само размишљате да се опробате у нечему новом, право је време да узмете апарат у руке и забележите један нови тренутак. Тренутак који ће већ сутра бити драгоцен сећање.

Драгана Лукић Лазовић

Кроз објектив до исцељења

Терапијска фотографија је метода која користи фотографисање и размишљање о сликама како би подстакла самоспознају, емоционално изражавање и исцељење. Може се практиковати индивидуално или у групи, уз подршку терапеута. Састоји се у томе да учесници добију задатак да фотографишу на одређену тему (природа, аутопортрет, лични предмети), затим бележе осећања и утиске које те фотографије у њима буде и на крају разговарају са терапеутом о фотографијама. На тај начин се ослобађају емоције, развија свесност и присутност у тренутку, чиме се смањује анксиозност, подстиче самонабљудање и дубље разумевање сопствених осећања и понашања.

присутна, да види, да доживи... Отвара се читав један нови свет који нам омогућава да „ухватимо“ тренутак, испричамо причу и изразимо своју уметничку страну. Притом, фотографија нам даје неисцрпну могућност

зи за савршеним кадром у природи или по граду, или трагање за занимљивим детаљима у сопственом дворишту, фотографија покреће људе.

Не треба заборавити ни социјални аспект. Бављење

Стил нема старосна ограничења

Мода по својој суштини јесте стална промена али колико год се мењала, увек је остајала механизам за стварање и репродукцију друштвених разлика. Као и један од изразитијих извора генерацијске асиметрије и искључивања из учешћа у култури и друштву по основу старости и телесне презентације. Како старимо, наш начин живота, тело и потребе се мењају, али то не значи да моду треба заборавити. У ствари, она је подједнако важна за старије особе као и за било коју другу старосну групу.

Ово је, наравно, само једна од баријера – свесних и несвесних – са којима се носе људи старији од 60. Међутим, све је више назнака да се и тај, један од последњих табуа, након најновијих примера прилично „љуља“. Доста су на том плану учиниле јавне личности у респектабилним годинама, такозване иконе преступа, које су изазивајући правила и померајући границе, отвориле пут наредним генерацијама модних бунтовника. Захваљујући томе, и у јавности се, споро, али ипак мења обавезни стереотип старије особе.

Један од показатеља промена су и све чешће модне ревије са сениорима манекенкама и манекенима. Ови догађаји, које често на локалном нивоу организују и домови за старије или непрофитне организације, постају све популарнији начин да се слави стил у било ком узрасту и оспоре многе предрасуде. Истовремено су доказ да старост не подразумева обавезно губитак самопоуздања, а ни модног осећаја.

Тржиште одеће за старије особе у Сједињеним Државама вредело је 11,79 милијарди долара у 2023. години, према подацима компаније Verified Market Research. Сениори постављају нове стандарде за моду и желе стилове који одражавају њихове личности и начин живота. Како модна индустрија

постаје инклузивнија, брендови препознају потребу за стиловима намењеним старијима, а дизајнери креирају више одеће која комбинује модерне елементе са практичним.

Стил је безвременски, тврдила је и група пензионера која је у септембру прошле године, на Недељи моде у Бечу, представила колекцију коју су сами направили. Модна ревија била је потпуни успех и могла је да парира осталим присутним брендovima, док је публика бодрила наступ старијих модела.

– Време је да се заиста одрекнемо идеје да баке и деке седе и не раде ништа – рекла је 63-годишња Брижит Хрдличка, пензионисана административна радница, које је све моделе сашила од рециклираних материјала.

Мадлена Комитова, шефица пензионерских клубова града Беча, заједно са Иреном Рајхел, која води један кројачки

атеље, покренула је пројекат у коме старији грађани креирају и представљају своју колекцију, па су тако неке дизајнерке биле истовремено и манекенке. Колекција је иначе настала од старих одевних предмета којима је удахнут нови живот.

Преме речима Ирене Рајхел, излазак десет дама у годинама на модну писту значи заузимање става против дискриминације по основу година, а у корист социјалне инклузије. На ревији су углавном биле заступљене елегантне вечерње хаљине, чак и венчаница, али овај пројекат иде даље од моде: он раскида са клишеима о старијим грађанима и показује да је младост у срцу.

И група старијих жена из Киргистана недавно је довела у питање уобичајене стереотипе и понудила нов модел лепоте. Жене, година од 60 до 80, први пут су прошетале пистом на модној ревији у Бишкеку као

део светске кампање #OlderNotOver, коју је осмислила организације HelpAge International залажући се за аутентичнији приказ како живот заиста изгледа после 60. године. Ова трогодишња кампања, која се спроводи од Америке до Африке, жели да скрене пажњу на то да се старији људи такође мењају, живе дуже и здравије, и да још нису завршили. Те да је прави проблем у томе што наше предрасуде и наши системи још увек нису сустигли ову нову старију генерацију.

У складу са тим, модна ревија у Бишкеку није била само изложба одевних комбинација, већ и изјава њихове лепоте и снаге, осећаја слободе и јединственог наратива о томе како може да изгледа старење.

Причу о томе причају, на свој начин, и многи домови и заједнице у којима живе старији. Пензионерски дом „Легаси“ у Саут Џордану, у америчкој држави Јута, организује већ 20. годишњу модну ревију за породице и пријатеље. Особље у „Легасију“ своје моделе, односно манекене, води у куповину како би могли да изаберу одевне комбинације за велику ревију у којој сви уживају. За кориснике, према речима једног од њих, то је и начин да се осврну на свој некадашњи професионални живот, скоро као да препознају своје млађе ја. Као и прилика да покажу да још увек имају толико тога да дају, да породица може да буде поносна на њих.

У свету где је мода фиксирана на младе, а остала годишта често маргинализована, коначно се, по свему судећи, отвара нови пут за старије особе. Више није нужно да се прилагођавамо ономе што је некад била друштвена норма, а датум из крштенице и иначе нема значаја за стил. Потребна је само прилика и мало храбрости да се буде свој. Уосталом, жеља да изгледамо добро не јењава без обзира на то колико имамо година.

М. Јовановић

ПАЛИЛУЛСКО УДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА ПОЗНАТО ПО ИЗЛЕТИМА

На путу од фебруара

Посете историјским, културним, туристичким и бањским местима у Србији и региону биле су у врху листе активности Удружења пензионера београдске општине Палилула. Постали су познати по осмишљавању едукативних и популарних излета током целе године. Од фебруара су пензионери ове општине „на путу“ и до сада је организовано неколико тродневних, дводневних и једнодневних екскурзија.

– Традиционално у фебруару се иде на популарну Сланинијад у Качарево. Половином марта 50 пензионера три дана је провело у Северној Македонији и обишло Скопље, Охрид и друга места. У априлу смо два дана боравили у Западној Србији и обишли Јошаничку Бању, Маглић, Нови Пазар, манастире Жичу, Ђурђево ступове и Сопотане. Крајем маја обишли смо манастире Овчарско-каблар-

ске клисуре и долину Увца, са вожњом катамараном и посетом Леденој пећини. Затим и Белу Цркву где смо били у прилици да се окупамо на уређеним плажама оближњег језера и обиђемо околна места. У сарадњи са Небојшом Нушићем, председником Фондације „Бранислав Нушић“, посетили смо Нови Бечеј у коме је радио и стварао славни комедиограф – информисао је о протеклим путовањима председник Удружења пензионера Палилула, Зоран Аврамовић, и додао да њихови пензионери редовно учествују у званичном програму манифестације „Нушић – Нови Бечеј – Свет“, односно у избору савремене и оригиналне сатиричне приче коју организује Народна библиотека из тог места.

На основу склопљеног уговора са АД „Планинком“ из Куршумлије, на десетодневном опоравку током јуна у Пролом

и Луковској Бањи боравила су 163 пензионера. Чланови уживају попуст преко Удружења од 10 одсто, прва рата се плаћа у готовом новцу, а осталих шест се одбија преко пензијског чека. Планиран је још један одлазак у ове две бање током октобра. А пре тога, половином септембра, предвидели су да три дана проведу на екскурзији по Босни и Хецеговини, и посете Мостар, Требиње, манастир Тврдош, Сарајево и Зворник.

Фонд солидарности је веома активан у овом удружењу и на месечном нивоу имају на располагању милион динара. Члановима се одбија један одсто и после три месеца могу да рачунају на прву позајмицу. У зависности од висине пензије, месечно се подели двадесетак позајмица које се враћају до 12 рата, без камате. За пакете солидарне помоћи које финансира Фонд ПИО поднето је 412 захтева. Посредством Фонда,

Зоран Аврамовић, председник УП Палилула

од 660 пријављених, бесплатну рехабилитацију у бањама користиће више од 200 пензионера са ове општине.

Са једном приватном стоматолошком ординацијом Удружење већ дуго има склопљен договор о пружању услуга и набавци стоматолошких помагала уз попуст од 20 одсто. Организују и прегледе код офталмолога, а заинтересовани пензионери могу да купе наочаре са попустом и под повољним условима.

Милан Ашковић

РЕГИОНАЛНИ СЕДМОЈУЛСКИ СУСРЕТИ ПЕНЗИОНЕРА НА ПЛАНИНИ РАДАН

Сећање на историју и херојско наслеђе

Традиционални регионални седмојулски сусрети пензионера из Лесковца и Јабланичког управног округа одржани су и ове године на платоу поред Планинарског дома на обронцима Радана, надомак Бојника. Током целодневног дружења представници удружења бораца Јабланичког управног округа положили су цвеће крај спомен-обележја посвећеног оснивању Прве јужноморавске ударне бригаде.

Млади чланови КУД „Бјелац“ из бојничке Придворице извели су богат забавни програм. Њима су се посебном кореографијом придружили и чланови КУД „Пензионер“ Удружења пензионера града Лесковца.

Део програма био је посвећен и краћој едукацији о бербии, сушењу и коришћењу лековитог планинског биља које се посебно бере на Ивањдан.

Представници удружења бораца положили су цвеће крај спомен-обележја на Радану

– Више година на овај дан ми организујемо сусрете пензионера и омладине на Радану. Задовољни смо посетом. Одмах након овог празника, посредством наших координатора из 108 месних одбора по месним заједницама, организована је поделу око 2.400 пакета чију набавку је финан-

сирао Фонд ПИО. То ћемо ради-ти до краја јула, а након поделе пакета имаћемо, 28. јула, сви заједно такође традиционално празнично летње дружење у Сијаринској Бањи – истакао је Драган Динић, председник градског Удружења пензионера Лесковац.

Томислав Стевановић

У СУРДУЛИЦИ ОБЕЛЕЖЕНО 72

Удружење пензионера општине Сурдулица, које оку-пља 3.775 чланова, обележило је 72 године постојања. Прослави значајног датума, 27. и 28. јуна, присуствовало је око 500 гостију из Јабланичког, Пчињског и Пиротског округа, као и из Куманова и Неготина на Вардару. Свечаном скупу обратио се председник Удружења Србољуб Ђорђевић, који је нагласио да је сурдуличка организација једна од најбољих у Србији.

– Добро користимо одличне услове за рад. Имамо клуб, физкултурну салу, фолклорну, ликовну и глумачку секцију. Сваког месеца организујемо једнодневне екскурзије и посете познатим српским историјским и туристичким местима и бањским лечилиштима. При томе, пензионери не плаћају аутобуски превоз,

Пакети, шах, излети, бање

У Општинској организацији пензионера Смедеревске Паланке ври као у кошници од спровођења бројних активности. Ни тако рећи тропске врућине нису омеле да се најпре поделе пакети солидарне помоћи, за које се пријавило 690 чланова чија пензија није већа од 27.711 динара.

– Од Фонда ПИО добили смо 829 пакета, а из сопствених средстава смо поделили још 139, које су пензионери сами преузимали у нашим просторијама, док су болеснима и непокретнима пакете уручили председници месних организација пензионера. Одржали смо и традиционални Видовдански шаховски турнир уз учешће четири екипе (две из Смедеревске Паланке, две из УПО Велика Плана), где су шахисти Паланке један освојили прво место. Првопласираним екипама уручени су пехари и захвалнице за учешће на турниру. За наше чланове организовали смо јед-

Са једног од излета паланачких пензионера

нодневне излете, обишли су Кончарево, Ваљево, Врњачку Бању, Вишеград, Дрвенград и Сомбор – каже Слободан Б. Пантић, председник паланачких пензионера, и додаје да је одржан и велики број забава за чланове, који ће тек у септембру поново ићи на једнодневне излете.

Опоровак у бањама преко Фонда ПИО бесплатно користи 128 пензионера, док се за чланове у просторијама организације два пута месечно, уз сарадњу лекара из Крагујевца, обавља провера слуха и набавка слушних апарата, за шта код старијих влада велико интересовање. Чланови су заинтересовани и за

Поделу пакета нису омеле ни врућине

проверу вида (долази лекар из Београда) и набавку наочара.

Одржан је, иначе, и састанак Окружног одбора пензионера Подунавског округа, на коме је договорено да се регионална Олимпијада трећег доба одржи у Смедеревској Паланци, половином августа ове године.

Сл. Костантиновић

ГОДИНЕ УДРУЖЕЊА ПЕНЗИОНЕРА

Сложна дружина предузимљивих хуманиста

храну и пиће. Незаборавно је било наше дружење са пријатељима из Србије и Северне Македоније. Наравно, уз песму и игру. Најбоље сарађујемо са пензионерском организацијом из Врања, коју годинама успешно води Стојче Павловић – рекао је Ђорђевић.

Сурдуличани трећег доба поносе се циљевима ове пензионерске дружине, којој обилато помаже локална самоуправа. У првом плану успешне мисије Удружења су заштита и унапређење материјалног и социјалног положаја

и статуса чланова. Ту су још развој друштвеног и културног живота и пружање свих врста помоћи члановима.

Велика пажња посветиће се сарадњи са Републичким фондом ПИО, Фондом здравственог осигурања и другим организацијама и удружењима. У сваком случају, добровољна, социјално-хуманитарна, невладина и ванстраначка организација општине Сурдулица неће одступити од досадашњег успешног курса деловања и пословања.

В. Пешић

ПРВА ОЛИМПИЈАДА ПЕНЗИОНЕРА ОПШТИНЕ РАЖАЊ

Искуство за наредна надметања

Такмичило се 14 екипа месних организација Удружења

У организацији Удружења пензионера општине Ражањ, 17. јула ове године одржана је прва Олимпијада пензионера ове општине. На надметању је учествовало 14 екипа месних организација Удружења.

Екипе пензионера такмичиле су се у четири дисциплине: пикадо, „убаци у циљ“, слободна бацања/кошарка и шутирање пенала. Такмичење се одвијало у физкултурној сали Основне школе „Иван Вуковић“, а део дисциплина на спортском отвореном терену.

Такмичаре је поздравио и пожелео им успех председник Удружења Топлица Боцић који је нагласио да је Олимпијада планирана годишњим планом рада Удружења за 2025. годину, а како је прва, биће искуство за наредне.

Олимпијада се одвијала у фер и спортском надметању, а за првопласиране екипе обезбеђене су пригодне награде. Иако је циљ Олимпијаде био рекреативно спортско надметање пензионера, треба навести и победнике по дисциплинама. У пикаду прво место освојила је екипа МО Варош, у слободним бацањима на кош прво место припало је екипи МО Шетка, у шутирању на гол најбоља је била екипа МО Ражањ 2, а у дисциплини „убаци у циљ“ екипа МО Подгорац.

Надметањима су присуствовали и представници општине Ражањ, а по завршетку Олимпијаде организовано је заједничко дружење.

Драгиша Јовановић

СМЕДЕРЕВО

Пикник у Љубавном сокачету

Чланови Клуба пензионера „Желвост“ имају вишегодишњу праксу да се повремено масовније окупљају – друже код појединих својих чланова као домаћина.

Прво такво дружење ове године приредио је, 6. јула, за 25 својих колега и колегиница из Клуба, Живан Станисављевић на свом имању смештеном у улици атрактивног назива Љубавно сокаче, у Коларима, у коме су се родиле многе истинске љубави у младости.

Било је то незаборавно дружење испод предивне вињаге пуне грождја, уз изузетан Живанов гулаш, врућ роштиљ и друге ђаконије, коме ни висока температура није могла ништа.

Домаћину Живану уручена је спомен-фотографија, дар Управе клуба, и књига „Бог са неба силази Војвода Вуле Крилати“, дар писца др Драгана Илића.

Весели скуп улепшао је члан Клуба Милан Вила казивањем своје најновије песме.

Домаћин следећег дружења у октобру биће Слободан Милетић, председник Клуба у родној Бадљевици. **Р. В.**

БАЈИНА БАШТА

Пензионери летовали у Драчу

Већ неколико година Удружење пензионера Бајина Башта у свом годишњем програму рада има планиран и одлазак на летовање. Углавном се ишло у Грчку на острво Крф, а последње три године пензионери су летовали и у Драчу, албанском приморском граду.

– Овог лета у Драч је ишло нас двадесеторо. Били смо у заједничком аутобусу са пензионерима из Ужица, Косјерића и Чајетине. Сви смо се вратили задовољни. Настојаћемо да окупимо већи број наших чланова при следећем одласку на летовање – каже председник бајинобаштанског Удружења пензионера, Недељко Ракић.

У Драчу су пензионери боравили 10 дана, смештени у хотелу са четири звездице, удаљеном 200 метара од плаже. Комплетан боравак са полупансионом и превозом коштао је 370 евра по особи. На то треба додати и 15 евра за десетодневну боравишну таксу. У септембру се планира одлазак групе од 30 пензионера на летовање у Грчку. **М. А.**

ЖАБАРИ

Изборна Скупштина Удружења

Удружење пензионера општине Жабари одржало је средином маја изборну Скупштину којој је присуствовало 25 чланова, од 27 колико их укупно има. За председника Удружења поново је изабран дотадашњи председник Живота Момчиловић (на слици), коме је то трећи мандат, а за потпредседника Првослав Цвејић. Истог дана Удружење је обележило и крсну славу Свети Никифор.

Први човек Удружења захвалио је на указаном поверењу члановима Скупштине. Момчиловић је нагласио да су доста радили за осам година, а да су пензионери задовољни активностима које се спроводе у Удружењу. Према његовим речима, Удружење је корисницима са најмањим примањима са територије општине доделило 229 пакета које је обезбедио Савез пензионера Србије а финансирао Републички фонд ПИО.

Од осталих активности у наредном периоду издвојио је набавку угља и излете. У јулу чланови Удружења путују на Фрушку гору, а август је резервисан за Црну Гору и манастир Острог. **М. М.**

Основано ново удружење пензионера

Недавно је Бајина Башта добила још једно удружење пензионера, под именом „Здраво и дуго дружење“. Дужност председника поверена је Сретену Максимовићу, а потпредседник је Милош Петрићевић. Уз њих, у Управном одбору су и Љубиша Додић, Обрад Ђоковић и Миљана Јевтић.

– Наш основни циљ је да развијамо хуманост, да се међусобно помажемо и дружимо. Тренутно имамо 45 чланова. Настојимо да добијемо простор за канцеларију. У локалној самоуправи су обећали да ће нам помоћи по том питању – каже председник УП „Здраво и дуго дружење“, Сретен Максимовић.

Потпредседник Милош Петрићевић истиче да су од оснивања имали неколико излета и одласака на дружење са колегама из Пожеге, Ужица, Севојна, Прњавора, Врњачке Бање и Ариља.

– Учествовали смо у Пожеги на спортском такмичењу где смо освојили друго место у пикаду и треће место у брзом ходању. Уз мене, у екипи су били Мира Јелисавчић, Милош Петрићевић, Миљана Јевтић и Благоје Јанчев – наводи Обрад Ђоковић. **М. А.**

Сретен Максимовић, Милош Петрићевић и Обрад Ђоковић

ЛЕСКОВАЦ

Гардероба за социјално угрожене

Секција жена, која при лесковачком Удружењу пензионера постоји пуних 10 година, прикупља финансијску, као и помоћ у роби, гардероби и обући за старије, болесне и сиромашне из Лесковца и Јабланичког управног округа.

Поводом десетогодишњице успешних хуманитарних активности, у сарадњи са локалним Црвеним крстом, организовано је прикупљање гардеробе, постељине и обуће за старије и болесне, као и за кориснике социјалне помоћи при лесковачком Центру за социјални рад. Првог јула активисткиње лесковачког Удружења пензионера предале су, уз пригодну свечаност у Дому пензионера, сву прикупљену, чисту, углавном нову и лепо упаковану гардеробу и другу робу Градској организацији Црвеног крста у Лесковцу.

– Ми смо током ове године имали још пар оваквих акција где смо прикупљену гардеробу и обућу поклонили старијим корисницима Геронтолошког центра Лесковац, као и члановима лесковачког Удружења „Дуга“ – МНРО, које помаже ментално недовољно развијеним особама, на њихову и нашу велику радост – рекла је Љубинка Цветковић, која са великим успехом предводи волонтерски тим Секције жена Удружења пензионера Лесковац.

Т. С.

СВРЉИГ

Досад подељено 600 пакета

У првих седам месеци ове године Удружење пензионера Сврљиг својим члановима поделило је 600 прехрамбено-хигијенских пакета. Само у јулу поде-

љен је 401 пакет које је обезбедио Фонд ПИО. За ову врсту помоћи пензионери су се јављали на конкурс, а основни критеријум је била висина пензије.

У фебруару и марту ове године Удружење је члановима поделило 150 пакета за које су средства обезбеђена од чланарине. Остварена је добра сарадња са председницима месних организација. Пакете су добили пензионери којима су најпотребнији, а вредност појединачног пакета била је 1.200 динара.

До краја године, према речима Славише Матејића, председника Удружења пензионера Сврљиг, планира се нова помоћ за најстарију популацију ове општине.

С. Ћ.

ВРАЊЕ

Помоћ државе сиромашним пензионерима

Удружење пензионера града Врања испоручило је најсиромашнијим члановима 720 пакета солидарне помоћи са прехрамбеним производима и средствима за хигијену.

У Пчињском округу подељено је 3.000 солидарних пакета финансијски слабо-

стојећим пензионерима из Прешева, Трговишта, Бујановца, Врања, Владичиног Хана, Сурдулице и Босилеграда. Подсетимо да је услов био да пензија корисника ове помоћи не премашује 27.711 динара. Набавку солидарних пакета најугроженијим пензионерима финансирао је Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање.

Председник Удружења пензионера града Врања, једне од најстаријих и најбројнијих пензионерских дружина у Србији, Стојче Павловић (на слици) изјавио је за Глас осигураника да се и ове године велика пажња посвећује очувању стандарда 4.100 чланова.

– Удружење нарочито брине о финансијски најугроженијим пензионерима, што је предвиђено планом и програмом рада. Градска пензионерска организација новцем из сопственог буџета набавља и дели солидарне пакете невољницима који једва састављају крај с крајем. За помоћ најсиромашнијима ове године обезбеђено је 200.000 динара – рекао је Павловић.

Приходима од чланарине обезбеђено је 100.000 динара за бесповратну новчану помоћ социјално најугроженијима у врањском крају. Члановима са малим пензијама градско Удружење набавља огревно дрво уз отплату на осам рата.

В. П.

БЕГАЉИЦА

Помоћ волонтера у брању воћа

Село Бегаљица удаљено је пет километара од Гроцке и познато је по рекордерима у производњи јагода, бресака и кајсија.

Група ученика једне средње школе, сви родом из Бегаљице, овога лета је помогла пензионерима који примају малу пољопривредну пензију да беру јагоде са својих поседа и то бесплатно, јер они нису у могућности да плате раднике. Заузврат пензионери су ученицима волонтерима поклонили по неколико килограма јагода да код куће направе сок, слатко и џем. Камо среће када би оваквих хуманих акција било више.

З. Ч.

У БАНАТСКОМ ДВОРУ ПРОМОВИСАНА МОНОГРАФИЈА И ОПУС ИШТВАНА ПРЕЦА

Сваки текст као дипломски рад

У препуном холу Дома културе у Банатском Двору недавно је представљена нова књига новинара и писца, сада пензионера Иштвана Преца – „Ittvarnoktól Udvarnokig“. Реч је о монографији пишевог родног места, Банатског двора, али не класичној, већ о богатом зборнику сећања у који је уткано животно дело аутора који је 57 година писао и објављивао. Од прве књиге коју је самостално објавио под насловом „Од њиве до стола“ закључно са овом, којом документује мултикултуралну историју свог села, Прец је творац импозантних 47 дела у којима се углавном бавио историографијом и традицијом Баната.

На промоцији „Ittvarnoktól Udvarnokig“ у Банатском Двору говорили су историчар културе проф. др Ференц Немет и академик проф. др Тибор Варади, који су и рецензенти ових записа из срца Баната, те Жужана

Са промоције монографије неуморног хроничара Баната: Арон Шутуш, Жужана Мезеи, Иштван Прец, Тибор Варади и Ференц Немет

Мезеи, уредник издања, као и представник издавача Мађарског културног савеза Војводине, Арон Шутуш.

Иштван Прец подједнако је познат и као новинар, дописник у чак 74 дневна и периодична листа (и у Гласу осигураника),

широм некадашње СФРЈ, али и у Мађарској, Румунији, Аустралији. Поред богате збирке текстова које чува, пажљиво су чуване и новинарске легитимације од дневника Мађар Со, до зрењанинске Либертате. А све што је створио у новинарству био му

је заправо додатни ангажман јер је свој радни век започео у преводилачкој служби Органа управе Скупштине општине Житиште, а затим је радио као записничар и архивар у Окружном суду у Зрењанину. У слободно време обилазио је банатска села и Историјски архив у Зрењанину, сакупљао податке и информације и тако склапао мозаик прошлости за садашњост.

У биографију Иштвана Преца улази и више признања и одличја које је добио у Србији и Мађарској. Године 2007. у Сенти је проглашен за велемајстора новинарства. Био је члан Културно-историјског друштва ПЧЕСА из Новог Сада, а од 2019. је члан витешког реда „Свети Ђорђе“. Сам Прец каже да су му ипак највећа награда за неуморан рад похвале читалаца, те да му је сваки објављен текст био као дипломски рад који су читаоци оцењивали.

М. Јовановић

МИХАИЛО МИЛОВАНОВИЋ – МОДЕЛ ЗДРАВОГ ЖИВОТА И АКТИВНОГ СТАРЕЊА

Следимо позитивне примере

Ако ко треба да буде истакнут као пример виталности, односно активног старења, то је члан Удружења пензионера општине Аранђеловац, Михаило Миловановић, познатији међу пријатељима и сарадницима као Мића Зуца. Априла ове године напунио је 81, али стање тела и духа то не показује.

Рецепт, на основу сопственог искуства, да се задржи виталност, врло радо дели, кроз описе својих животних активности, принципа и начела: водио је и води здрав живот без алкохола и цигарета; од школских дана бавио се спортом и рекреацијом, активно играо одбојку, био тренер млађих категорија и одбојкашки судија; дуги низ година игра стони тенис, шах и баца пикадо. Као млађи, а и сад као пензионер, учесник је мно-

гих спортских такмичења локалног, окружног и републичког значаја, а у УПО Аранђеловац је активан у спортској секцији, као такмичар и организатор.

У овом удружењу кажу да за Мићу нема препрека ни тешкоћа. Да поведе, да подучи, посаветује, да запева и заигра...

Посебан однос има према Олимпијади спорта, здравља и културе трећег доба, на којој је учествовао 11 пута, почев од 2010. године. Такмичио се у свим спортским дисциплинама, а прву златну медаљу са екипом у фудбалу донео је Удружењу са шесте Олимпијаде 2013. На следећој, седмој Олимпијади предводио је екипу УПО Аранђеловац када су од 115 екипа освојили прво место.

Михаило Миловановић добио је 2016. године специјално при-

знање од Спортског савеза општине Аранђеловац, уз образложење да личним примером мотивише и инспирише друге да се баве спортом и рекреацијом и тиме промовишу здраве стилове живота. Годину касније, након спортских успеха на десетој Олимпијади, УПО Аранђеловац добија специјално спортско признање за промовисање здравих стилова живота старијих особа оба пола.

На Културно-спортским сусретима пензионера Шумадијског округа 2023. награђен је специјалном плакетом. Поред наведеног, Мића је као дописник из Аранђеловца извештавао у Гласу осигураника о догађањима у свом удружењу.

У активностима му не мањкају ни шаховске партије и победе, као ни свакодневно рекреа-

Богато искуство и бројне награде и трофеји

тивно играње стоног тениса са вршњацима, па и са млађима.

Од ове године се више не такмичи, али остаје у спорту као саветодавац млађим колегама, преносећи своје богато спортско и животно искуство.

Љиљана Бошковић

Контролни преглед за ТПН

? В. П., Тител: Примам већ неко време накнаду за туђу помоћ и негу од Фонда ПИО јер сам у лошем здравственом стању. Сада сам добио обавештење да у јулу треба да идем на контролни преглед. Које треба да се јавим и да ли ми је потребна нова медицинска документација?

Одговор: Фонд ПИО по службеној дужности шаље позив кориснику коме је решењем Фонда признато право на новчану накнаду за помоћ и негу другог лица, са обавезом контролног прегледа. Позив ће

Вам бити послат препорученом поштом на кућну адресу. У позиву ће бити наведен заказани термин за контролни преглед, као и документација коју би том приликом требало да донесете.

Стаж по основу рођења трећег детета

? Б. З., Крагујевац: Имам троје деце и на основу тога би требало да имам додатне две године стажа. Пошто крајем следеће године идем у пензију, интересује ме да ли то важи и за нас старије и како се те две године рачунају.

Одговор: Мајке које су родиле треће дете, уз захтев за утврђивање посебног стажа прилажу изводе из матичне књиге рођених за сву децу, а посебан стаж им се утврђује у трајању од две године и не везује се за одређени календарски период.

Услов за старосну пензију за жену осигураника у 2026. години је 64 године живота и најмање 15 година стажа осигурања. Стаж по основу рођења трећег детета представља посебан стаж и није исто што и стаж осигурања.

Посебан стаж се не узима у обзир при утврђивању да ли осигураник испуњава услове за пензију, али се урачунава при одређивању висине пензије. Када се рачуна висина пензије, посебан стаж се сабира са стажом осигурања и чини укупан, пензијски стаж који је део једнине којом се рачуна висина пензије. Дакле, при утврђивању висине пензије, посебан стаж у обрачуна је потпуно изједначен са стажом осигурања и једнако утиче на крајњи износ.

Стаж у три државе

? К. Л., Лозовик: Имам 37 година стажа који сам стекао у три земље: Хрватској (у бившој СФРЈ), Немачкој и у Србији где и живим. Познато ми је да цео тај стаж може да се сабере али не знам коме прво да се обратим, где да поднесем захтев.

Одговор: У случају када осигураник има остварен стаж у две или више држава са којима имамо међудржавни уговор, подноси се један захтев, у држави према пребивалишту, а носилац социјалног осигурања по службеној дужности размењује међудржавне обрасце и покреће поступак у другим државама. Потврђивање стажа оствареног у иностранству пре доношења решења о пензији ради се по службеној дужности и неопходно је да би се утврдио укупан број година стажа осигурања, као и да нема преклапања стажа, тј. да није евидентиран стаж осигурања у обе државе за исти период јер није могуће остварити две

пензије на основу истог периода осигурања.

Када подносилац захтева нема довољно стажа у Републици Србији за самосталну пензију, да би му било признато право на пензију домаћи стаж се сабира са стажом осигурања навршеним у држави уговорници и утврђује се право на такзвани сразмерни део пензије, с тим што свака држава исплаћује пензију само за део стажа који је навршен у тој држави. Тачније речено, Фонд ПИО исплаћује пензију само на основу стажа који је навршен по прописима Републике Србије, док за стаж остварен у другој држави или државама пензију исплаћују носиоци пензијског и инвалидског осигурања тих држава.

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

Више информација о свим питањима из области пензијског и инвалидског осигурања доступно је на сајту РФ ПИО www.pio.rs

Помоћ преко Центра за социјални рад

? В. И., Мали Зворник: Мајка и ја смо живеле од њене мале пензије пошто ја не радим. Откако је мајка умрла, ја немам средстава за живот. Имам 50 година и седам година радног стажа. Како могу да добијем неку помоћ?

Одговор: О праву на новчану социјалну помоћ одлучује центар за социјални рад на територији на којој подносилац захтева

има пребивалиште, односно боравиште. Саветујемо да се за помоћ обратите центру за социјални рад на Вашој општини.

Ангажовање на ПП пословима

? В. Н., Кула: Последње три године радим по привременим и повременим пословима. Пре тога имам око тридесет година регуларног стажа. Да ли ће ми и како те три године бити урачунате и да ли ја треба сам да носим документацију у Фонд ПИО?

Одговор: Да би се регистровао стаж лицима која обављају привремене и повремене послове, потребно је да су те особе уредно пријављене на осигурање и одјављене из осигурања, и да су за њих плаћени доприноси за пензијско и инвалидско осигурање. Привремени и повремени послови могу се обављати са пуним радним временом и са непуним радним временом код једног или код више послодаваца до пуног радног времена. Уколико се привремени и повремени послови обављају код једног послодавца са пуним радним временом цео месец или део месеца, али у континуитету, у стаж осигурања се признаје цео месец, односно цео период рада, укључујући и суботе, недеље и дане празника, под условом да је допринос

за ПИО плаћен на основицу коју чини уговорена накнада, односно на најнижу основицу уколико је уговорена накнада мања од најниже основице.

Ако је лице обављало привремене и повремене послове са пуним или непуним радним временом, али не цео месец него одређени број дана у месецу са прекидима, у стаж осигурања признаје се онолико дана колико је лице провело у обављању привремених и повремених послова. У овом случају у стаж осигурања признају се само радни дани а не и суботе, недеље и дани празника, уколико лице није радило у тим данима. И у овом случају потребно је да је допринос за ПИО плаћен најмање на сразмерни износ најниже основице која одговара времену проведеном на раду.

Доприноси по члану 15

? Д. П., Алексинац: Интересује ме да ли по члану 15 Закона о ПИО могу да уплаћујем додатно осигурање да бих имао већу пензију. Иначе сам у сталном радном односу.

Одговор: Право на самосталну уплату доприноса по основу члана 15 Закона о ПИО имају лица која нису обавезно осигурана у смислу Закона о пензијском и инвалидском осигурању.

Дакле, не постоји могућност да паралелно будете ангажовани по уговору о раду и вршите уплату доприноса по чл. 15 Закона о ПИО да бисте обезбедили већи износ пензије.

ВРАЊЕ: НЕРАСКИДИВО ПРИЈАТЕЉСТВО СРПСКИХ И МАКЕДОНСКИХ ПЕНЗИОНЕРА

Дружење учвршћује сарадњу

Укњигама староставним светски хроничари записали су да је братимљење обичај старији од хришћанства. Пракса братимљења постојала је још у антици, а одржала се до данашњих дана. Држећи се тог обичаја Удружење пензионера града Врања има чак 19 повеља о братимљењу са српским и организацијама трећег доба из Северне Македоније.

Председник Стојче Павловић истиче да се у Удружењу поносе побратимствима са пензионерским организацијама из Пожаревца, Ниша, Алексинца, Крушевца, Блага, Лесковца, Сурдулице, Бујановца, Владичиног Хана, Босилеграда и Трговишта. Највећа и најстарија организација на југу Србије, која је осно-

Са једног од дружења побратимљених организација

вана 19. августа 1946. и окупља више од 4.000 чланова, годинама пријатељује и са побратимима из Охрида, Куманова, Битоља, Скопља, Македонске Каменице, Криве Паланке, Кочана и Штипа.

– Пријатељство и побратимство са пензионерским органи-

зацијама заснива се на сарадњи и организовању друштвеног живота и размени искустава. Тиме се ублажава усамљеност врањских и македонских пензионера. Мимо званичних и договорених размена посета представника комшијских удружења, пензионери из Северне

Македоније и Врања, углавном познаници и пријатељи, у дане викенда једни другима одлазе у госте – каже за „Глас осигураника“ Стојче Павловић.

Пензионерка из Куманова Стојна Богдановска чест је гост пријатеља из Врања, код којих неретко и законачи.

Чланови Удружења пензионера града Врања 19. августа обележиће 79 година постојања. На Преображење Господње прославиће свој дан и славу, а међу званицама биће и представници побратимљених организација трећег доба из земље и иностранства. Свечаност ће уприличити и представници пензионерских дружина побратима из Северне Македоније.

Веселин Пешић

ПРОСЛАВЕ, ПУТОВАЊА И ТРАДИЦИЈА У ПАПАЗОВЦУ

Међусобна подршка и дружење

Удружење пензионера смедеревске Месне заједнице Папазовац наставило је с редовним и разноврсним активностима и током 2025. године, у складу с утврђеним планом. Чланови се редовно састају сваког четвртка, када се врши и пријем нових чланова, као и наплата чланарине. Лако наводе, у току су припреме за набавку зимнице и огрева, поделу пакета које додељује Градска организација пензионера, као и договори са Активом жена Папазовац и осталим члановима око предстојећих екскурзија.

До сада су успешно реализоване три екскурзије. У мају су чланови посетили манастире Раваницу и Лешје и природне лепоте Грзе. Током јуна организоване су посете Вршцу, манастиру Меша и чувеној Вршачкој кули, док је трећа екскурзија обухватила обилазак Суботице, Палићког језера и манастира Ковиљ. На сваком путовању било је од 45 до 50 путника.

Милован Грбић са члановима Удружења пензионера МЗ Папазовац

Чланови Удружења присуствовали су и свечаности Актива жена МЗ Папазовац, на којој је било око 250 гостију, уз добру музику и веселу атмосферу.

Посебно свечан тренутак ове године била је прослава 82. годишњице оснивања Удружења пензионера града Смедерева, одржана 27. јуна. Догађају је присуствовало 260 гостију, укључујући представнике месних заједница и сеоских удружења широм Србије, као и госте из Бања Луке. Уз богат културно-забавни програм, присутнима су се обратили председник Савеза пензионера Србије, проф. др Андреја Савић, председник Скупштине града Смедерева, Милан Перић, председник Удружења пензионера Смедерева, Милован Грбић, као и представници удружења из других градова.

Удружење МЗ Папазовац наставља с активним ангажовањем, пружајући својим члановима богат друштвени и културни садржај, али и прилику за дружење и међусобну подршку.

М. Рашић

БРАЧНИ ПАР СИБИНОВИЋ ОБЕЛЕЖИО ПЕТ ДЕЦЕНИЈА ЗАЈЕДНИЧКОГ ЖИВОТА

На путу ка дијамантској свадби

Варадинка и Живорад Сибиновић овог лета прославили су златну свадбу, 50 година заједничког живота. Она докторка, он машински инжењер, судбоносно да казали су далеке 1975. године.

Године заједништва, младости, рада, усавршавања, а понајвише разумевања. Најлепши тренуци су, како истичу, деца, ћерке Јелена и Милица, њихово одрастање и школовање. Ћерке су се запослиле и данас имају своје породице.

Варадинка и Живорад, сада бака и дека, имају четворо унучади, који су за њих права радост и са којима проводе највише времена.

И сада као пензионери сваки тренутак добро испланирају. Воле да путују и њихове дестинације су море, бање, манифестације. Сврате и до Удружења пензионера Сврљиг, а Живорад је недавно именован за повереника Месне организације пензионера села Лалинца.

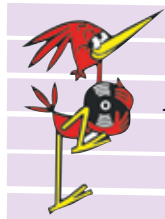
Време пролази и брачни пар Сибиновић води ка дијамантској свадби. На том путу нека их прати срећа и здравље.

С. Ђорђевић

Деценије љубави и разумевања – Варадинка и Живорад Сибиновић

Да ли сте знали ...

– да је Југотон је била прва дискографска кућа основана на простору бивше Југославије? Основана је 7. јула 1947. у Загребу, а прву плочу издала је исте године, сингл са каталожним бројем J-1001, на коме се налазе две далматинске песме „Ти твоји зубићи“ и „Један мали бродић“ у извођењу групе „Zagreb Male Quintet“. У то време Југотон је производио и галантерију и козметичку амбалажу, а у првој години постојања произведено је 33.000 грамофонских плоча.

– да је Продукција грамофонских плоча Радио-телевизије Београд (ПГП РТБ) основана 1951. године? Од 1959. до 1993. је постојала као ПГП РТБ, а након распада СФРЈ мења име у ПГП РТС. Прве плоче које су штампали слушале су се на 78 обртаја у минути, а средином педесетих и ПГП и Југотон прелазе на нову технологију штампања плоча на винилу и почињу да израђују плоче за слушање на 45 или 33 обртаја у минути. Прва плоча под етикетом ПГП РТБ био је албум Ђорђа Марјановића „Звиждук у осам“.

– да је већ 1960. у Југославији продато сто хиљада грамофона и више од 1,5 милиона плоча? Седамдесетих и осамдесетих година дискографска индустрија у Југославији почела је да штампа и продаје тираже који су били респектабилни и у светским размерама: најпродаванија плоча у СФРЈ био је албум Лепе Брене и Слатког греха „Лепа Брена“ (ПГП РТБ) из 1984, који је продат у 1,1 милион примерака.

– да је албум „Thriller“ Мајкла Џексона најпродаванија плоча на свету? Процењује се да је продат у 70 милиона примерака широм света. Друга на светској листи је рок група AC/DC са албумом „Back in black“ и 50 милиона примерака, а трећи најпродаванији је албум Витни Хјустон са музиком из филма „Телохранитељ“, са 45 милиона продатих плоча.

– да се више добре плоче не мере тиражима него прегледима? Према тим критеријумима, у Србији се највише слушала нумера певачице Милице Тодоровић и музичара MC Yankoo „Моје злато“, која за шест година откако је објављена броји више од 150 милиона прегледа на Јутјубу. Друга песма, са 129 милиона прегледа је нумера MC Стојана „La Miami“, а трећа песма Маје Беровић и репера Бубе Корелија „Право време“ са 124 милиона прегледа.

Лековите мисли

Крајње је време да причаонице претворимо у радионице. Новчана средства се обрћу, али далеко од мене!

Снага мора дупло да ради кад је памет на распусту.

Касно се примети да су речи слаткоречивог киселе.

Историја нас учи, а пракса одржава.

Изузетан сам човек. Кад год се деле руководећа места мене – изуму.

Душан Старчевић

Човек

Рад је од човека створио пензионера.

Прејакe убија понос, а слабиће морал.

Пут до полтрона и доушника води преко ниског самопоштовања!

Човек који се досађује кад је сам, није у добром друштву.

Не треба се штедети. Живот је поклон без заслуга.

Куда год кренем, свуда се о себе спотичем.

Раде Мићковић

Лепота

Све је више отуђених људи. Туђе бриге брину.

Знам да некима памет смета. Зато разумем што ме не разумеју.

Није код нас ђаво дошао по своје. Дошао је по наше.

Љубав је небо жељене лепоте и сан да сте део ње.

Понекад и тако бива. Није ми се дало да ми се да.

Да би растао, човек мора бити на земљи.

Пеко Лаличић

Мудрост

Шта му вреди што је прочитао много књига, кад не може да „прочита“ људе!

Кад се паметан прави луд, значи да је и мудар!

Многи не крећу од себе! Плаше се!

Све у своје време, па и невреме!

Човек без смисла за хумор је као јело без зачина.

Невен Шијаков

Мисао

Ако немате талента и горива, ниједна добра мисао неће да упали.

Дао сам све од себе. Узео сам више.

Нико не може да ме сломи. Савијам се највише што могу.

Ситуација је боли глава. Лекови све скупљи.

Афоризми сами ничу као печурке. Има и отровних.

Брља је крива што увек забрљам.

Радомир Станојековић

шареница шареница шареница

СКАНДИНАВКА

АУТОР: РАЈКО КУЗМАНОВИЋ	РЕЧНА ОСТРВА	ОКВИР	ЖЕНА КЛИЈЕНТ	ВЛАДАВИ- НА НАСИЉА (МН.)	ЧОВЕК КОЈИ ГОВОРИ ИКАВИЦОМ	ВИСЕЉА БРАВА
СЕВЕРНА ПОЛАРНА ОБЛАСТ						
УДАЉЕНА						
ОБЛАСТ ПОД ВЛА- ШТУ ЕМИРА						
	ТРГОВИНА РОБОМ	ЈОВАН ОД МИЉА СВЕМИР- СКА ЛЕТЕЛИЦА				
СУВИШЕ РАН						
МАЛА РАНА						
ОКТОБАР (СКР.)				ОДСТРА- НИТИ, ОДБАЦИТИ	КУЛОН ТЕРЕНСКИ РАДНИК	
ГЛАС КОЗЕ						НИНА ОД МИЉА
НЕЗАСИЋЕ- НИ УГЉО- ВОДНИК						
ПОСУДЕ ИЗ КОЈИХ СЕ ЈЕДЕ						
	ОБЈАВ- ЉИВАЧ КЊИГА И ЧАСОПИСА	КРАЈ МОЛИТВЕ, АМИН МАЛЕ ШНАЛЕ				
УЗВИК ЗА ТЕРАЊЕ ЖИВИНЕ			ИНСТИТУТ ЗА НАЦ. ИСТОРИЈУ ЗАВЕ- ШТАЊЕ (ТУРЦ.)			
ПОЗНАНИК						
МЛАДА ДАМА						
РЕЧНИ РИБАР					РАДИО ОТПРЕМНИ ЦЕНТАР	ЖЕНСКО ИМЕ
ВИНАРИЈА						
СРЕДСТВО ЗА СКИДА- ЊЕ ЛАКА						
МАЛА ЧЕТА						

О	С	А	Л	И	С	О	Н	Д	К	П
Ш	Х	А	Љ	И	Н	А	Р	И	А	Р
Л	И	С	Ц	Ш	З	Е	Н	И	Ц	А
М	С	Р	А	Р	С	А	И	А	И	Ћ
И	А	Р	А	К	Ч	Е	Р	П	Н	К
Н	Б	Т	И	П	О	Л	И	Б	О	А
Ћ	Љ	Ј	У	М	Е	Л	Б	М	А	П
У	А	З	Р	Ш	К	Ч	Б	М	Ч	А
Ш	Р	Ц	И	Л	Б	А	У	Е	У	Ц
А	К	Н	Ц	У	Ј	Р	Л	Р	Љ	И
Н	А	Ц	И	Н	О	А	К	А	К	С
Р	А	В	Ф	Ф	Р	П	Б	О	А	А
О	Р	Р	О	А	Л	А	В	У	В	Л
З	А	Т	В	О	Р	Е	Н	И	К	И
О	П	Л	Н	А	Р	А	Д	Р	Т	А
Р	И	О	Т	А	Г	Р	О	Н	О	М
П	Н	Г	Т	И	М	П	А	Н	Р	М

У осмосмерци пронађите речи из пописа. Преостала слова дају коначно решење.

АГРОНОМ, ЗАТВОРЕНИК, ЗЕНИЦА, ТИМПАН, ХАЉИНА.

АРАПИН, ВРТЛОГ, МИЊУША, ПРАЋКА, САБЉАРКА, ЧАРАПА.

АМБЛЕМ, БЛИЦ, ЛАСО, НОСИЛА, ПРЕЧКА, СКАКАОНИЦА.

КЉУЧАОНИЦА, ЛАСИЦА, ОФИЦИР, ПРОЗОР, РОТКВА.

БРКОВИ, ЈАБУКА, ПЕЧУРКА, САКО, ФАРАОН.

ДРЕС, КОВЕРАТ, КОМБАЈН, ЛЕШИНАР, ПЧЕЛАР, СКИЈАШ.

АНАНАС, АРИШ, БРАЗИЛ, ГАВРАН, ДЕЛФИН, МОРНАР.

БРАШНО, ЗУПЧАНИК, КЛИП, НАРЦИС, ТАРАБА, ТАРЗАН.

РЕШЕЊЕ: арктик, далека, емират, јова, перар, раница, окт, ц, мекет, етилен, тањир, амен, ши, занаец, дамица, алас, венера, апетон, натица.

РЕШЕЊЕ: лимун.